

„EDUCAREA” TINERETULUI ÎN SPIRIT „PROGRESIST”. ASPECTE DIN ACTIVITATEA FEDERAȚIEI NAȚIONALE A TINERETULUI DEMOCRAT ȘI A TINERETULUI SĂTESC DIN BANAT ÎN ANUL 1948 OGLINDITE ÎN FONDURILE ARHIVISTICE LOCALE

Eusebiu Narai*

Cuvinte cheie: educare, progresist, Federația Națională a Tineretului Democrat, Tineretul Sătesc, Banat, județul Timiș-Torontal, 1948.

Keywords: education, progressive, National Federation of Democratic Youth, Village Youth, Banat, Timiș-Torontal County, 1948.

„Education” of youth in a „progressive” spirit. Aspects of the activity of the National Federation of Democratic Youth and Village Youth from Banat in 1948, reflected in local archive holdings
(Abstract)

Authoritarian and dictatorial regimes stubbornly pursue the „regimentation” of young people, educating them to transform them into „new people”, devoted to the regime, the single party (if it exists) and the supreme leader. In August 1946, the National Federation of Democratic Youth of Romania (FNTDR) was founded, imitating the model of the World Federation of Democratic Youth (FMTD), established – during October 1945 – by the Soviet Union, precisely to take over some of the functions of KIM.

Youth organization of the Ploughmen’s Front (established in Deva, in January 1933, under the leadership of Petru Groza, „with the aim of mobilizing the peasant masses to fight to defend their rights and freedoms”), the Village Youth resisted until almost the self-dissolution of this political formation, at the beginning of 1953.

Regimed into organizations with various names, the youth was seen as a segment of the population that could easily be „shaped” and educated „in the spirit of victorious socialism” by the Romanian Workers’ Party and its central leadership.

In a first phase, at least in 1948, the Soviet model was taken over and slightly adapted, the U.S.S.R. being considered, for approximately a decade (1948–1958), the „guiding beacon” for the Romanian People’s Republic on its path to building a „better and more just” communist society.

1. Introducere

Regimurile autoritare și dictatoriale urmăresc, cu obstinție, „înregimentarea” tinerilor, educarea acestora pentru transformarea lor în „oameni noi”, devotați regimului, partidului unic (dacă există) și liderului suprem.

Și România a cunoscut o asemenea tendință, prima tentativă reușită fiind consemnată în anul 1935, prin înființarea unei organizații de tineret, la inițiativa Regelui Carol al II-lea, denumită *Straja Țării* sau *Străjeria*. Membrii săi, denumiți străjери, utilizau o formă de salut roman. Sediul Străjeriei pentru fete, învățătoare și profesoare era localizat la Predeal, iar cel pentru băieți se afla la Breaza¹.

Suveranul României s-a inspirat, în momentul înființării acestei organizații, din modelul *Hitlerjugend* din Al Treilea Reich, dar și din alte grupuri fasciste similare (de exemplu, grupul italian *Balilla*). În ziua de 3 decembrie 1938, *Straja Țării* a fost reorganizată pentru a corespunde liniilor de acțiune ale regimului autoritar monarhic (înstituit la 10 februarie, același an). Ea a înlocuit toate organizațiile de tineret care existau în momentul respectiv, inclusiv cercetașii, și a ajuns să supravegheze, îndeaproape, activitățile sportive și toate celelalte activități, contribuind la manifestarea, în toată plenitudinea sa, a cultului personalității construit în jurul Regelui Carol al II-lea. Cu toate că monarhul era denumit, adeseori, „Marele Străjer”, organizația a fost condusă, în realitate, de maiorul Teofil Sidorovici și de către Nisa Cămărășescu. Se

* Universitatea de Vest din Timișoara, Bd. Vasile Pârvan, nr. 4; e-mail: eusebiu.narai@e-uvv.ro.

¹ Titu Georgescu, *Istoria românilor*, ed. a 2-a, București (2000).

preconiza aderarea, la această organizație, a tuturor băieților cu vârsta cuprinsă între 7 și 18 ani, precum și a tuturor fetelor în etate de 7–21 de ani. Un corp alcătuit din băieți cu vârsta de la 18 la 21 de ani completa *Straja Țării* și oferea instrucție premilitară².

Străjerii erau legați printr-un *Crez* în care își manifestau atașamentul față de Biserica Ortodoxă Română, Regele Carol al II-lea și organizația din care făceau parte, anunțându-și convingerea că singura soluție „pentru ridicarea și propășirea Patriei”, dar și pentru menținerea României Mari, ar fi munca susținută și jertfa constantă³.

După ultimatumurile sovietice din 26 și 27 iunie 1940, *Straja Țării* a oferit ajutor refugiaților aflați în diverse provincii ale României. În ziua de 28 iunie 1940, Teofil Sidorovici l-a înlocuit pe Constantin C. Giurescu în funcția de ministru al Propagandei Naționale. La scurt timp după abdicarea Regelui Carol al II-lea (6 septembrie 1940) și după proclamarea statului național-legionar (15 septembrie 1940), *Straja Țării* a fost desființată, toate bunurile sale fiind preluate de Garda de Fier⁴.

Straja Țării avusese rolul de a contrabalansa influența crescândă a Mișcării Legionare în rândurile tineretului român. Ca atare, *Straja Țării* a reprezentat o organizație paramilitară, obligatorie, instrumentată politic și propagandistic, fiind atent monitorizată de Ministerul Propagandei. Străjerii erau implicați în acțiuni de muncă colectivă și mobilizați în mari defilări cu caracter propagandistic. În anul 1940, *Straja Țării* număra 4 milioane de membri activi⁵.

Și Mișcarea Legionară și-a constituit o organizație de tineret, denumită *Frățiile de Cruce*, în data de 8 noiembrie 1923, în incinta închisorii Văcărești, prin decizia lui Corneliu Zelea Codreanu, care considera această organizație drept „un corp de elită a tinerimii”. Membrii *Frățiilor de Cruce* erau, cu

precădere, elevi și studenți, în general tineri, care trebuiau educați în spiritul național și ortodox⁶.

Această organizație se va dizolva oficial, mai întâi, în februarie-martie 1938, iar, apoi, din nou, în februarie 1941, după înăbușirea rebeliunii legionare.

Regimul antonescian (februarie 1941-august 1944) va prefera să monitorizeze acest important segment al populației, tineretul, doar prin mijloacele specifice unei veritabile dictaturi militare.

La extrema stângă se situa o altă organizație de tineret, *Uniunea Tineretului Comunist*, a cărei istorie începe în intervalul 19–20 martie 1922, când, în capitala României, s-a desfășurat *Conferința Generală a Tineretului Socialist*. Această conferință a reprezentat o tentativă a comuniștilor autohtoni, ghidați de Internaționala Tineretului Comunist (KIM), de a transforma Tineretul Socialist într-o autentică organizație comunistă⁷.

După constituirea Uniunii Tineretului Socialist, în martie 1923, Partidul Comunist din România, reorganizat – în străinătate – de Comintern, a anunțat, în ziua de 1 mai 1924, transformarea UTS în Uniunea Tineretului Comunist din România (UTCdR) și afilierea acesteia la KIM. Scos în afara legii odată cu P.C.d.R., în baza *Legii Mârzescu* (decembrie 1924), UTCdR s-a autodizolvat în anul 1936, în urma unei decizii a KIM. P.C.d.R. a decis reînființarea U.T.C.-ului, în februarie 1939, organizația de tineret fiind atent monitorizată atât de regimul autoritar monarhic (februarie 1938-septembrie 1940), cât, mai ales, de regimul antonesciano-legionar (septembrie 1940-ianuarie 1941) și, apoi, de cel antonescian (februarie 1941-august 1944)⁸.

⁶ Marcela Nica, *Istoria românilor: perioada antică, medie, modernă și contemporană*, București (1994); Paul Munteanu, *Dicționar cronologic al istoriei românilor*, vol. 4 (*Istoria românilor în perioada 10 februarie 1938–30 decembrie 1947*), Brăila (2017).

⁷ *Comitetul-Central-al-Uniunii-Tineretului-Comunist-1945–1955-inv.-3258.pdf*, 1, pe site-ul <https://arhivelenationale.ro> (consultat la data de 09.03.2025). Vezi, în egală măsură, lucrările: Keith Hitchins, *România: 1866–1947*, trad.: George G. Potra, Delia Răzdolescu, ed. a 6-a, București (2023); Dinu C. Giurescu, *Istoria ilustrată a românilor*, București (1981); Constantin Petculescu, *Crearea Uniunii Tineretului Comunist*, București (1972); Constantin Olteanu, *Mișcarea muncitorească, socialistă, democratică, activitatea Partidului Comunist Român și apărarea patriei la români*, București (1983).

⁸ *Comitetul-Central-al-Uniunii-Tineretului-Comunist-1945–1955-inv.-3258.pdf*, 1, pe site-ul <https://arhivelenationale.ro> (consultat la data de 09.03.2025). Merită studiate și alte lucrări, precum: Titu Georgescu, *Istoria românilor*, ed. a 2-a, București (2000); Vlad Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, ed. a 2-a rev. și adăug., Los

² Ioan Scurtu, *Istoria românilor de la Carol I la Nicolae Ceaușescu. Culegere de studii*, Iași (2011); Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX*, București (1999).

³ Ioan-Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*, București (2018); Ovidiu Pecican, *Istoria românilor*, vol. 2 (*Din 1690 până în prezent*), Cluj-Napoca (2011).

⁴ Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi: 1866–1947*, vol. 4 (*Mihai I*), București (2001); Dinu C. Giurescu (coord.), *Istoria românilor*, vol. IX (*România în anii 1940–1947*), București (2008).

⁵ www.enciclopediaromaniei.ro (consultat la data de 09.03.2025); alte amănunte, la fel de interesante, pot fi identificate în lucrările: Mariana Pîrnac, Iulian Liviu Pîrnac, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și până în anul 1989: crestomație*, Alexandria (2006); Ion I. Nistor, *Istoria românilor*, vol. 2, București (2003).

Uniunea Tineretului Comunist s-a reactivat după lovitură de stat de la 23 august 1944, fiind protejată de Armata Roșie, de autoritățile locale și centrale și de Partidul Comunist din România, aflat în plină ascensiune. Primul secretar general al U.T.C.-ului a fost Nicolae Ceaușescu. U.T.C.-ul a mers pe linia recomandată de Lenin, încercând să se asocieze cu alte grupări de tineret pentru a obține sprijin de masă. În acest scop, au fost constituite unele organizații în jurul U.T.C.-ului, precum: Frontul Unic al Tineretului Muncitoresc, Frontul Național Democrat al Tineretului și Mișcarea Tineretului Progresist din România⁹.

În primăvara anului 1945 s-a înființat organizația denumită *Tineretul Progresist*, urmată, la scurt timp, de autodizolvarea oficială a Uniunii Tineretului Comunist, în iunie 1945. Noua organizație de tineret promitea să promoveze interesele generale ale acestei categorii de vârstă, programul său „făcând doar referiri nesemnificative la principiile comuniste”, iar „activiștii fiind instruiți să-și disimuleze activitatea politică în spatele unor acțiuni culturale, sportive sau sindicale”. Până la urmă, în august 1946 s-a fondat *Federația Națională a Tineretului Democrat din România (FNTDR)*,

imitând modelul Federației Mondiale a Tineretului Democrat (FMTD), constituită – în cursul lunii octombrie 1945 – de Uniunea Sovietică, tocmai pentru a prelua câteva dintre funcțiile KIM¹⁰.

La câteva zile distanță de la constituirea Partidului Muncitoresc Român, în urma unificării dintre Partidul Comunist Român și aripa Rădăceanu-Voitec a Partidului Social-Democrat, procomunistă, s-a format *Uniunea Tineretului Muncitoresc (UTM)*. Fostul tipograf Gh. Florescu, în etate de 38 de ani, fost președinte al FNTDR (care-și va continua activitatea încă puțin timp), a fost desemnat în calitate de prim-secretar al UTM, păstrându-și funcția până în anul 1952¹¹.

Organizație de tineret a Frontului Plugarilor (constituit la Deva, în ianuarie 1933, sub conducerea lui Petru Groza, „cu scopul de a mobiliza, la luptă, masele țărănești pentru apărarea drepturilor și libertăților lor”), *Tineretul Sătesc* a rezistat până aproape de autodizolvarea acestei formațiuni politice, la începutul anului 1953¹².

Merită menționat faptul că Petru Groza fusese membru marcant al Partidului Poporului, prezidat de generalul Alexandru Averescu, eroul bătăliei de la Mărăști, din vara anului 1917.

Constituit în județul Hunedoara, Frontul Plugarilor și-a extins, treptat, activitatea în Banat, iar, ulterior, și în celelalte regiuni ale României.

Angeles (SUA) (1989); Catherine Durandin, *Istoria românilor*, Iași (1998); Adrian Cioroianu, *Cea mai frumoasă poveste. Câteva adevăruri simple despre istoria românilor*, vol. I, București (2013); János Fazekas, *Partidul Comunist Român – luptător consecvent pentru frăția și prietenia, pentru egalitatea socială și națională a fiilor patriei: studii și articole*, București (1980); Adrian Cioroianu (ed.), *A fost odată ca niciodată Partidul Comunist Român (1921–2021). Pentru o istorie dezinhibată a „viitorului luminos”*, Iași (2021); Leon Buburuzan, Mircea Dogaru, Alesandru Dușu, *Uniunea Tineretului Comunist: școală de educare comunistă, patriotică și revoluționară a tineretului*, București (1987); Vlad Georgescu, *Politică și istorie: cazul comunistilor români*, ed. a 2-a (îngr. ed.: Radu Popa), București (2008); Adrian Cioroianu, *Pe umerii lui Marx: o introducere în istoria comunismului românesc*, ed. a 2-a, București (2007).

⁹ *Comitetul-Central-al-Uniunii-Tineretului-Comunist-1945–1955-inv.-3258.pdf*, 1–2, pe site-ul <https://arhivelenationale.ro> (consultat la data de 09.03.2025). Informații detaliate sunt cuprinse și în următoarele lucrări: Gheorghe Iulian Ioniță, *Istoria românilor de la 23 august 1944 până în prezent*, București (2001); Oltea Râșcanu Gramaticu (coord.), *România de la război la pace*, Iași (2023); Vladimir Tismăneanu, *Condamnați la ferice: experimentul comunist în România*, Sibiu & Brașov (1991); Șerban Rădulescu-Zoner, Daniela Bușe, Beatrice Marinescu, *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, București (2003); Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Partidul Comunist Român în lupta pentru democratizarea țării*, București (1948); Mihai Fătu, *Alianțe politice ale Partidului Comunist Român (1944–1947)*, Cluj-Napoca (1979); Florea Dragne, Constantin Petculescu, *Frontul Studențesc Democrat: pagini din lupta antifascistă a studențimii române*, București (1977).

¹⁰ *Comitetul-Central-al-Uniunii-Tineretului-Comunist-1945–1955-inv.-3258.pdf*, 2, pe site-ul <https://arhivelenationale.ro> (consultat la data de 09.03.2025). De asemenea, merită consultate următoarele lucrări: Mihai Retegan, Cristina Păiușan, Narcis Dorin Ion, *Regimul comunist din România: O cronologie politică (1945–1989)*, București (2003); Vasile Pascu, *Regimul totalitar-comunist în România: 1945–1989*, vol. 1–2, București (2007); Dan Cătănuș (coord.), *România. 1945–1989: enciclopedia regimului comunist: instituții de partid, de stat, obștești și cooperatiste*, București (2012); Ioan Bolovan, Rudolf Gräf, Adrian Ardeș, *O istorie a Banatului: compendiu*, ediția a 2-a, rev. și adăug., Cluj-Napoca (2023); Viorel Bălțoi, *Instaurarea regimului comunist în Banat în perioada 23 august 1944–30 decembrie 1947*, Timișoara (2014).

¹¹ *Comitetul-Central-al-Uniunii-Tineretului-Comunist-1945–1955-inv.-3258.pdf*, 2, pe site-ul <https://arhivelenationale.ro> (consultat la data de 09.03.2025). Vezi, de asemenea, următoarele lucrări: Sorin Toma, *Privind înapoi: amintirile unui fost ziarist comunist, redactor-șef al <Scânței> din 1947 până în 1960*, București (2004); Teodora Păun, *Eleții în regimul comunist*, Brăila (2014); Dennis Deletant, *România sub regimul comunist*, București (2006).

¹² Stéphane Courtois (coord.), *Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune*; trad.: Maria Ivănescu, Luana Schidu, Brândușa Prelipceanu, București (2024); Alexandru Zub, *Opresiune și rezistență sub regimul comunist. Fragmentarium istorico-memorial*, București (2020).

Conturarea Frontului Plugarilor ca o formațiune de stânga, cu caracter destul de radical, a devenit tot mai evidentă doi ani mai târziu. Astfel, în cursul lunii septembrie 1935, Frontul Plugarilor „a semnat un acord cu Uniunea Oamenilor Muncii Maghiari din România (MADOSZ)”, iar, în ziua de 6 decembrie 1935, în localitatea Tebea, chiar „sub gorunul lui Horea, a încheiat o înțelegere cu Blocul Democratic (organizație aflată sub influența Partidului Comunist Român, pe atunci în ilegalitate) și Partidul Socialist”. Trebuie, însă, precizat faptul că denumirea reală a „curelei de transmisie” a ordinelor Moscovei în țara noastră era Partidul Comunist din România (transformat în Partidul Comunist Român, cu ocazia primei Conferințe Naționale desfășurate în condiții de legalitate, la București, în intervalul 16–21 octombrie 1945), iar Partidul Socialist, cu care semnase o înțelegere formațiunea politică prezidată de către dr. Petru Groza, era o aripă (devenită partid propriu-zis), condusă de Constantin Popovici, desprinsă, în anii ‘30, din Partidul Social-Democrat (reînființat în anul 1927) și apropiată, din punct de vedere ideologic, de comuniști.

Alături de Petru Groza, putem aminti numele câtorva membri marcanți ai Frontului Plugarilor: Miron Belea, Octav Livezeanu, Ion Moga Fileriu și Romulus Zăroni.

În data de 12 octombrie 1944, Frontul Plugarilor a semnat actul de aderare la *Frontul Național Democrat* (prescurtat, *F.N.D.*), o nouă alianță politică aflată sub conducerea directă a Partidului Comunist din România.

După numirea lui Petru Groza, în urma presiunilor Moscovei, în funcția de șef al unui guvern de așa-zisă largă concentrare democratică (de fapt, dominat de P.C.d.R.), Frontul Plugarilor și-a adus o contribuție importantă la instaurarea regimului comunist în România, fiind un aliat al P.C.d.R.-ului (apoi al P.C.R.-ului și al Partidului Muncitoresc Român, format în februarie 1948, prin fuziunea dintre P.C.R. și P.S.D. – aripa Rădăceanu-Voitec, procomunistă) atât la alegerile din noiembrie 1946, cât și la cele din martie 1948, cele din urmă aducându-și aportul la instituționalizarea acestui regim.

După autodizolvare, în primăvara anului 1953, „majoritatea membrilor și a activelor” Frontului Plugarilor „au trecut” la P.M.R.

Frontul Plugarilor a fost considerat, la început, un aliat de bază al Partidului Comunist în lumea satelor, un veritabil oponent și, în egală măsură,

concurrent al Partidului Național-Țărănesc condus de „Sfinxul de la Bădăcin”, Iuliu Maniu (1926–1933, 1937–1947) și de învățătorul autodidact Ion Mihalache (1933–1937), dar și de către Alexandru Vaida-Voevod, pentru o scurtă perioadă de timp, în cursul anului 1933.

Cel puțin din luna august 1944, Frontul Plugarilor a fost etichetat drept organizație de masă a Partidului Comunist (la fel ca Apărarea Patriotică, Uniunea Patrioților și multe alte formațiuni de stânga), mulți dintre membrii săi fiind, în același timp, înscriși în P.C.d.R. (apoi, în P.C.R.).

Ca atare, și organizația de tineret a Frontului Plugarilor, denumită Tineretul Sătesc, se va încadra în toate „formulele” de alianță propuse de Partidul Comunist și va fi obedientă față de dispozițiile acestuia, fapt reflectat și la nivelul Banatului.

2. Aspecte din activitatea Federației Naționale a Tineretului Democrat din România, pe cuprinsul Banatului, în cursul anului 1948, oglindită în fondurile arhivistice locale

Și în Banat, *Circulara nr. 5*, emisă la data de 28 februarie 1948, de către Comitetul Executiv al Federației Naționale a Tineretului Democrat din România, trebuia pusă în aplicare fără nicio abatere. Circulara se referea, în exclusivitate, la modalitățile de sărbătorire a *Săptămânii Tineretului Mondial* (21–26 martie 1948), pentru a șasea oară¹³.

Încă de la început se sublinia importanța acestui eveniment, la care urma să participe și tineretul Republicii Populare Române: „Organizată – pentru prima oară – în 1943, în urma unui *apel al Consiliului Mondial al Tineretului, Săptămâna Tineretului Mondial*, prima săptămână a primăverii, a stârnit un puternic ecou în rândurile tineretului din țările ce participau la lupta de distrugere a fascismului, în fruntea căroră se afla gloriosul tineret al Uniunii Sovietice. Sărbătorirea din anii următori, prin acțiunile importante întreprinse în slujba păcii și a democrației, a făcut ca Săptămâna Tineretului Mondial să intre adânc în tradiția tineretului din lume, care a folosit fiecare aniversare pentru a-și afirma hotărârea lui de a-și întări unitatea sa națională și internațională, consolidând, astfel, *Federația Mondială a Tineretului Democrat*. Prin lupta unită a popoarelor dornice de pace și libertate, luptă în care tineretul, prin Federația sa Mondială, a avut un rol important, au fost dejucate toate manevrele imperialismului expansionist

¹³ Arhivele Naționale, Serviciul Județean Timiș (în continuare A.N.S.J.T.), *fond Partidul Muncitoresc Român – Comitetul Județean Timiș-Torontal (1948–1950)* (în continuare P.M.R. – C.J. T.-T. (1948–1950)), d. 9/1948, f. 61.

și ațâțător la război, întărindu-se – din ce în ce mai mult – frontul păcii și al democrației, lagărul democratic și anti-imperialist”¹⁴.

Așadar, prima ediție, organizată chiar în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, mai precis în anul în care bătălia de la Stalingrad, urmată de cea de la Kursk, schimba, în mod decisiv, soarta conflictului, se afla sub „bagheta” Uniunii Sovietice, deși, la ea, participau reprezentanți din toate țările care se aflau în conflict cu Axa. După încheierea conflictului, însă, după unele păreri, cu câteva luni înainte de finalizarea războiului, edițiile organizate au sprijinit propaganda sovietică și au încercat să prezinte, în fața lumii întregi, așa-zisele tendințe pacifiste și antirăzboinice ale blocului comunist, pretins democrat, care intrase în conflict deschis cu tabăra vestică, apreciată drept războinică, având tendințe imperialiste, de cotropire a altor națiuni, și antidemocratice.

În continuare era prezentat contextul extern în care se desfășura a șasea ediție a acestei manifestări a tineretului așa-zis democrat din întreaga lume: „Anul acesta, sărbătorirea Tineretului Mondial se face în condițiuni (condiții – *n.n.*) deosebite de anii trecuți. Evenimentele petrecute pe plan internațional au dus la o ascuțire a luptei dintre cele două *lagăre* apărute după cel de-Al Doilea Război Mondial: lagărul democratic și anti-imperialist, în frunte cu Uniunea Sovietică și țările democrației avansate, pe de o parte, și lagărul imperialist, în frunte cu capitalismul anglo-american, pe de altă parte. Tineretul Democrat din lume, unit în *Federația Mondială a Tineretului Democrat*, alături de toate celelalte organizații de masă (*Federația Sindicală Mondială, Federația Mondială a Femeilor Democrate*), ocupă un loc important în cadrul lagărului anti-imperialist, participând activ la lupta de apărare a păcii, amenințată de imperialismul hrăpăreț. Printre cele mai importante acțiuni duse de tineret pe această linie, de la ultima sărbătorire a Săptămânii Tineretului Mondial, putem aminti: Festivalul Mondial de la Praga, campania de sprijinire a tineretului grec, spaniol și a celui din colonii”¹⁵.

Din acest citat putem deduce un paradox: statele comuniste din centrul și răsăritul Europei, aflate, în realitate, sub „cizmă” sovietică, erau catalogate drept democrații avansate, fiind, de fapt, niște dictaturi de extremă stângă, impuse prin forța Armatei Roșii și prin rolul atribuit Uniunii Sovietice în baza „acordului de procentaj”

Churchill-Stalin din octombrie 1944. Politica de „îngrădire” (*containment*), demarată de președintele american Harry Truman, în anul 1947, în urma pretențiilor exagerate ale sovieticilor privind extinderea influenței și mărirea teritoriului, va duce la o acutizare a conflictului dintre cele două blocuri, vestic și estic, în 1948. Uniunea Sovietică sprijinise crearea unor structuri care să-i reprezinte interesele și să-i promoveze lozincile aparent pacifiste, de sorginte democrată: Federația Mondială a Tineretului Democrat, Federația Sindicală Mondială și Federația Mondială a Femeilor Democrate. Și în „lagărul” comunist apăruse o falie, între Uniunea Sovietică și Iugoslavia, Tito fiind etichetat, în mod nerealist, drept „vândut” Statelor Unite, „trădător” al cauzei socialismului, „călău”, etc. De asemenea, războiul civil din Grecia, între monarhiști și comuniști, s-a redeschis în anul 1946 și nu părea, în 1948, a da câștig de cauză comuniștilor, spre disperarea Moscovei. Stalin se arăta interesat și de activitatea tinerilor comuniști spanioli, urmăriți, în permanență, de poliția secretă a regimului franchist. În plus, Uniunea Sovietică și, în general, „lagărul” socialist se declara un ferm susținător al mișcării de decolonizare a Africii și Asiei, lozincă mascând dorința de impunere a propriei influențe pe cele două continente, încă dominate de Marea Britanie și Franța, cu precădere.

În aceeași circulară se pretindea faptul că întreg tineretul din țara noastră era grupat în *Federația Națională a Tineretului Democrat*, structură sub umbrela căreia participa „la lupta pentru victoria – în alegeri – a *Frontului Democrației Populare*, cu încredere deplină în forțele lui, fiind ferm hotărât să muncească pentru clădirea și consolidarea R.P.R.-ului, patria tuturor celor ce muncesc”. În egală măsură, se sublinia faptul că s-ar fi realizat, deja, unitatea tineretului român pe categorii sociale, ceea ce ar fi netezit drumul spre „realizarea unității depline a tineretului nostru într-o organizație unică”. Devenind un veritabil „for de coordonare a întregului tineret din țara noastră, F.N.T.D.R.-ul își va putea îndeplini acest rol important, antrenând – în acțiuni comune diferite și, în special, în cele de reconstrucție, pe șantierele naționale – toate organizațiile de tineret”¹⁶.

Așadar, Federația Națională a Tineretului Democrat trebuia să sprijine, prin toate modalitățile posibile, Frontul Democrației Populare, o nouă alianță, mult mai restrânsă de data aceasta, aflată sub patronajul Partidului Muncitoresc Român, format în februarie 1948 în urma fuziunii

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*, f. 61–62.

¹⁶ *Ibidem*, f. 62.

dintre Partidul Comunist și aripa procomunistă a Partidului Social-Democrat, aflată sub conducerea lui Ștefan Voitec și Lothar Rădăceanu. F.D.P.-ul, constituit în vederea alegerilor pentru Marea Adunare Națională (denumire sub care va fi cunoscut Parlamentul unicameral al României în intervalul 1948–1989), va continua să funcționeze și după încheierea procesului electoral, pentru a da impresia unei forțe politice mult mai largi.

Menționându-se, în continuare, faptul că a șasea ediție a Săptămânii Tineretului Mondial coincidea cu inaugurarea marilor șantiere naționale de reconstrucție, se revenea la discursul mobilizator, specific Partidului Muncitoresc Român și diverselor organizații din subordine: „Să folosim acest prilej important pentru a mobiliza mase de zeci și sute de mii de tineri țărani, muncitori, elevi, studenți, etc., pentru aceste șantiere. Să dezvoltăm, la maximum, în masele de tineret din țara noastră, spiritul de la Agnita-Botorca, Cianul Mare-Cluj, făcând pe fiecare tânăr din R.P.R. să simtă o cinste – pentru el – de a face parte din brigăzile voluntare de reconstrucție. Să imprimăm întregii sărbătoriri a Săptămânii Tineretului Mondial un ritm tineresc de voie bună, să îmbinăm acțiunile ce le vom întreprinde cu bătlia pentru asigurarea victoriei hotărâtoare – în alegerile de la 28 martie (1948 – *n.n.*) – a Frontului Democrației Populare, mobilizând – în acest scop – cele mai largi mase de tineret din țara noastră”¹⁷.

Deci, principala sarcină a F.N.T.D.R.-ului, după alegeri, era mobilizarea întregului tineret din Republica Populară Română pentru a se „înrola” în brigăzile voluntare de reconstrucție. Această înregimentare a tineretului era considerată un exemplu de eroism și abnegație, iar voluntarii erau convinși de faptul că vor înscrie participarea lor pe aceste șantiere, cu „litere de aur”, în istoria patriei lor. Desigur, cei care se sustrăgeau de la acest pretins voluntarism erau zugrăviți în „culori” sumbre, erau priviți cu suspiciune și trebuiau marginalizați treptat. Implicarea tineretului, a cărui modelare fusese începută, deja, de Partidul Comunist, încă din anii 1944–1945 și, în unele cazuri, mult mai devreme, trebuia să fie totală, reflectând deplina sa aliniere la politica partidului unic al clasei muncitoare, pregătit să schimbe complet societatea românească. Lozincile lansate în această perioadă lăsausă se înțeleagă faptul că tineretul, care nu cunoscuse „ororile” regimului „burghezo-moșieresc”, va construi societatea ideală, cea comunistă, „pas cu pas”, „treaptă cu treaptă”, „cărămidă cu cărămidă”, aceste cuvinte putând fi folosite atât în sens propriu, cât și în sens figurat.

Prima parte a circularei se încheia pe un ton optimist și triumfalist: „Sub semnul luptei pentru pace și democrație populară, contra imperialismului ațâțător la război, pentru unitatea națională și internațională a tineretului, pentru victoria – în alegeri – a Frontului Democrației Populare, construirea și consolidarea Republicii Populare Române și sub semnul muncii voluntare pentru reconstrucția și construcția patriei noastre dragi, să sărbătorim – anul acesta – Săptămâna Tineretului Mondial (prima săptămână a primăverii, deschizătoare de noi și mărețe realizări ale tineretului din țara noastră)”¹⁸.

A șasea ediție a Săptămânii Tineretului Mondial era considerată un nou prilej de lansare a unor lozinci mobilizatoare, menite să atragă tineretul din toate categoriile socio-profesionale și de toate vârstele. Regimul comunist de la București, care începuse să se instituționalizeze după 30 decembrie 1947, dădea o falsă impresie, a deschiderii către tineri și femei, două categorii destul de ignorate în perioadele anterioare, care, acum, își găseau un teren „fertil” de afirmare.

Circulara cuprindea și un plan, pe zile, al sărbătoririi Săptămânii Tineretului Mondial (21–26 martie 1948), foarte bine întocmit, de altfel.

Astfel, duminică, 21 martie 1948, era desemnată, în mod oficial, *Ziua unității naționale și internaționale a tineretului*. În dimineața zilei respective trebuiau organizate, „în întreaga țară, *mitinguri festive* pe cartiere, sectoare, pe localități, la sate și în unitățile militare”, la care urmau să participe „toate organizațiile, precum și o delegație mai numeroasă de tineri ostași, subofițeri și ofițeri, aceasta pentru motivul că în unitățile militare vor avea loc asemenea *mitinguri separate*”¹⁹.

Cu toate că mitingurile festive, desfășurate în diverse localități, reuneau civili „înregimentați” în tot felul de organizații, subordonate P.M.R.-ului și controlate de această formațiune politică, la ele erau chemați și destui militari, pentru a se întări legătura dintre cele două „segmente” ale societății. Și în unitățile militare erau organizate mitinguri separate, cu același rol propagandistic, în condițiile în care o mare parte dintre cei aflați „sub armă” erau tineri, proaspăt ieșiți de pe băncile școlilor.

Pe de altă parte, „la *mitingurile* ce se vor organiza în unitățile militare va participa și o delegație de tineri muncitori, țărani, elevi, etc.”, iar, „unul din membrii delegației va lua cuvântul, aducând un salut tinerilor ostași, insistând, totodată, asupra

¹⁷ *Ibidem*, f. 62–63.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, f. 63.

necesității de a exista legături cât mai strânse de colaborare în cadrul F.N.T.D.R.-ului, între organizațiile de tineret și armată”²⁰.

Deducem, cu ușurință, faptul că armata fusese „impregnată” de politică și de propagandă, că se căuta înscrierea tinerilor soldați în F.N.T.D.R., pentru a se accentua dependența față de Partidul Muncitoresc Român și Frontul Democrației Populare, creându-se impresia unei unități de „monolit” între populația civilă și armată, cu precădere între segmentele tinere ale acestora, care se vor transforma într-un adevărat liant.

Modul de organizare al acestor mitinguri era descris pe scurt, păstrându-se aceeași „rețetă” până la finele anului 1989: „Desemnarea vorbitorilor, pentru toate mitingurile ce vor avea loc, o face Biroul Județean F.N.T.D.R. Ei vor fi aleși dintre consilierii județeni sau dintre activiștii de bază ai organizațiilor afiliate, avându-se grijă ca, la unitățile militare, să ia cuvântul – din partea Federației – și un tânăr muncitor, elev, țaran, etc., iar, la mitingurile pe cartiere, sectoare, localități, la sate, să fie desemnați – ca vorbitori – și dintre consilierii armatei, în acest fel ieșind în evidență caracterul comun, de colaborare, al acțiunilor ce sunt întreprinse. Se va da o atenție deosebită pregătirii vorbitorilor asupra materialului pe care-l vor expune, în acest sens ghidându-se după *tezele speciale trimise de Comitetul Executiv F.N.T.D.R.* Cu această ocazie, se vor trimite *moțiuni și telegrame* Prezidiului Republicii Populare, Guvernului și Comitetului Executiv F.N.T.D.R.”²¹.

Criteriul ierarhic era păstrat cu sfințenie, iar oratorii erau selectați, cu mare atenție, dintre cadrele „de nădejde” ale acestei Federații și, implicit, ale Partidului Muncitoresc Român. Totul era pregătit cu minuțiozitate, nefiind permisă nicio abatere de la discursurile pregătite în cel mai mic amănunt. Desigur, autoritățile centrale trebuiau informate, în permanență, asupra modului în care au decurs aceste mitinguri de ample dimensiuni, care trebuiau să demonstreze coeziune, unitate „de neclintit”, „voiață de fier” în îndeplinirea sarcinilor asumate și lista ar putea continua la nesfârșit. Aparatul propagandistic funcționa asemenea unui ceas elvețian, deși, uneori, erau semnalate anumite nereguli sau disfuncționalități.

Și după-amiaza zilei de duminică era un prilej de manifestare a strânsei legături dintre toate păturile socio-profesionale și categoriile de vârstă ale populației: „Se vor organiza, în întreaga țară, cu

concursul O.S.P.-ului”²², *mari manifestații sportive*, care să antreneze largi mase de tineri muncitori, elevi, țărani, studenți, ostași, etc. Vor fi organizate ștafete, crosuri, gimnastică de masă, meciuri de fotbal, volei, competiții atletice, etc. De asemenea, se vor organiza *conferințe* cu subiecte în legătură cu educația fizică și sportul de masă, predate de profesori de specialitate”²³.

Comuniștii încercau să perpetueze și să dezvolte sportul de masă, utilizându-l în propriile scopuri propagandistice, pentru a crea impresia unei coeziuni între toate categoriile socio-profesionale. O.S.P.-ul trebuia să devină un nou element de legătură între Partidul Muncitoresc Român și populație, toate manifestările sportive fiind atent controlate și coordonate.

Data de 22 martie 1948, care corespundea cu prima zi a săptămânii de lucru, era, în egală măsură, denumită *Ziua Culturii*, și trebuia sărbătorită în același stil triumfalist, la nivelul întregii țări.

După-amiaza se preconiza organizarea de „*festivități artistice* pe întreprinderi, școli, în facultăți și unități militare, după terminarea lucrului”²⁴.

De asemenea, „în seara zilei va fi organizat un

²² La data de 15 septembrie 1944 s-a înființat, la inițiativa Partidului Comunist din România, O.S.P.-ul (*Organizația Sportului Popular*), care se angaja să-și desfășoare activitatea „pe baza unui program elaborat de conducerea partidului, în vederea mobilizării maselor largi populare într-o mișcare sportivă de tip nou”. Comuniștii erau ferm convinși că, „eliberat de tirania capitalului, sportul avea să devină o cauză a întregului popor, un susținător de nădejde al luptei clasei muncitoare și a partidului ei” și că „transpunerea, în viață, a lozincii «Toate sporturile pentru popor!» a legat, nemijlocit, mișcarea sportivă de procesul revoluționar din România democratică și a stabilit definitiv locul și rolul educației fizice și sportului printre elementele cu pondere crescândă în practica socială și în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii”. După părerea lui Ștefan Voitec, ministrul Educației, „sportul trebuie să înceteze să fie un privilegiu al unei categorii sociale restrânse, spre a deveni o cale largă ce duce la desăvârșirea fizică a marilor mase ale națiunii”. O.S.P.-ul a reușit să construiască, prin voluntariat, trei baze sportive în Capitală: Balta Albă (sectorul II Negru), Dudești-Cioplea și Șerban-Vodă. De asemenea, comuniștii au întrebuințat stadioanele existente, în anul 1946, și pentru mitinguri electorale de dimensiuni gigantice. O.S.P.-ul va fi desființat în cursul anului 1949 și va fi înlocuit de *Comitetul pentru Cultură Fizică și Sport*, care și-a fixat un obiectiv precis: „realizarea politicii partidului (Partidul Muncitoresc Român – *n.n.*) și guvernului în domeniul culturii fizice și sportului, fixarea cadrului și stabilirea normelor și măsurilor necesare dezvoltării culturii fizice și sportului spre acele forme care le asigură o activitate continuă, în concordanță cu interesele Republicii” (<https://micaceferiada.cssportul.ro>, consultat la data de 17.06.2025).

²³ A.N.S.J.T., fond *P.M.R. – C.J. T-T. (1948–1950)*, d. 9/1948, f. 64.

²⁴ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, f. 63–64.

mare festival artistic, la care își vor da concursul cele mai bune coruri, echipe de dansuri naționale, etc., ale organizațiilor afiliate. De preferat ar fi să fie aduse, la oraș, echipele de dansuri naționale ale tineretului sătesc²⁵.

Deci, toate instituțiile de învățământ, fabricile și unitățile militare erau obligate să se prindă într-o „horă” pentru a demonstra gradul înalt de fericire și satisfacție pe care-l crease regimul comunist în rândurile populației. La festivalul artistic grandios, desfășurat în seara aceleiași zile, trebuiau să contribuie toate organizațiile afiliate F.N.T.D.R.-ului, toate privirile urmând să fie ațintite asupra Tineretului Sătesc, organizația de tineret a Frontului Plugarilor. De altfel, formațiunea condusă de dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, era, în continuare, un aliat de bază al P.M.R.-ului în mediul rural, supraviețuind, pe scena politică românească, până în primăvara anului 1953, la fel ca Uniunea Populară Maghiară, derivată din Madosz.

Se preciza faptul că, „în cursul zilei, vor fi organizate colecte de cărți pentru *biblioteca tineretului*. În acest scop, echipele de tineri vor vizita intelectuali, librăriile și editurile din localitate”²⁶.

Nu era specificat, cu claritate, ce fel de cărți urmau să intre în această bibliotecă a tineretului, însă putem să ne dăm seama că doar cele agreeate de regim, adică cele care nu erau incluse pe „lista neagră” (decadente, expresii ale regimurilor autoritare și dictatoriale din anii 1938–1944, mistico-religioase, etc.). Aceste vizite, cu un scop aparent nobil, organizate ad-hoc, puteau identifica și cărți interzise, iar posesorii lor riscau să fie pedepsiți în mod exemplar.

Deopotrivă, „va fi organizat *un concurs de ziare de perete* care vor fi expuse. Se vor acorda 3 premii în ordinea clasificării, pentru cele mai bune ziare de perete, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al realizării tehnice. De asemenea, vor fi organizate *standuri de cărți* și se va face *o largă difuzare a ziarelor de tineret* (<Tânărul Muncitor>, <Revista Elevilor>, <Studentul Român>, etc.)”²⁷.

Fusesse lansată, deja, moda ziarelor de perete și a standurilor de cărți, propaganda funcționând în condiții optime. Și ziarele de tineret reflectau linia politică impusă de Partidul Muncitoresc Român, principala forță a țării, ai cărui aliați îi urmau îndemnurile și îi copiau metodele, fără a le mai adapta realităților din teren.

Ziua Culturii presupunea și „organizarea de *concursuri literare*, la care vor participa membri

ai organizațiilor componente ale Federației. Vor fi prezentate poezii, schițe, nuvele, etc., după *subiectele indicate de Secția Culturală Centrală a F.N.T.D.R.-ului*. Pentru premiarea lucrărilor prezentate cu ocazia acestui concurs, se va institui o *comisie*, formată din: secretarul Consiliului Județean, responsabilul Secției Culturale a Consiliului Județean, un profesor de limba română și un elev din cursul superior”²⁸.

Putem concluziona că aceste concursuri literare aveau o „plajă” foarte îngustă de subiecte, stabilite în funcție de interesele decidenților politici. Mai mult, membrii comisiilor de premiere erau influențați, la rândul lor, de Secția Culturală Centrală a F.N.T.D.R.-ului. Evident, profesorul de limba română nu putea să riște să rămână fără post sau să ajungă în închisorile care împânziseră, deja, România, semănând, tot mai mult, cu Gulag-ul sovietic, iar elevul din cursul superior putem presupune că avea ceva mai multe cunoștințe decât omologii săi din cursul inferior sau din gimnaziu, dar se crea impresia unei conlucrări active între generații, și în plan cultural. Totul făcea parte, fără îndoială, din „schema” de convingere a Partidului Muncitoresc Român, prin care diferite segmente ale populației erau îndemnate să participe la toate manifestările inițiate de organizațiile de masă ale acestei formațiuni politice și, în subsidiar, să se înregistreze în acestea, pentru a evita să se transforme în virtuali „dușmani ai poporului”, care au pactizat cu inamicii „clasei muncitoare” și ai „democrației populare”.

Legătura cu producția se realiza marți, 23 martie 1948, proclamată drept *Ziua Însămânțărilor*.

Într-o primă etapă, „echipe de tineri elevi, studenți, militari se vor deplasa la sate, pentru a da ajutor tinerilor țărani la *munca câmpului*, stimulând – în special – *cultivarea leguminoaselor*”²⁹.

Se continua, astfel, practica lansată de comuniști în anii 1944–1947, pentru a „cuceri” țărănimea și a zădărnici acțiunile opoziției. De data aceasta, tinerii din mediul urban, profund îndoctrinați cu ideile comuniste, veneau să-i ajute doar pe tinerii din mediul rural, bătrânii din sate și comune fiind considerați simpatizanți mascați ai fostelor partide „fanion” ale regimului „burghezo-moșieresc” din România (Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal) sau chiar ai mișcărilor extremiste de dreapta (Mișcarea Legionară, Partidul Național-Creștin condus de Octavian Goga, etc.). Era o solidarizare atât a unei categorii de vârstă, cât

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*.

și a unui curent politic. Agricultură trebuia sprijinită, în primul rând, prin cultivarea leguminoaselor, considerate mai puțin pretențioase, în contextul unui sistem de irigații aflat în fază incipientă.

În al doilea rând, „echipe de tineri muncitori, intelectuali și ostași vor săpa și semăna *terenurile virane* din localitățile respective”³⁰.

În anii anteriori, atenția era îndreptată spre suprafețele agricole abandonate de șvabii bănățeni care preferaseră să plece împreună cu forțele Wehrmacht-ului, aflat în retragere rapidă. De data aceasta, însă, erau vizate terenurile virane, nerevendicate de nimeni, cu un statut incert. Trebuie să amintim faptul că reforma agrară (declarată act de guvernământ, adică imposibil de atacat în justiție, în primăvara anului 1947) se încheiase, în linii generale, în primele luni ale anului 1948. Propaganda funcționa perfect, puțini fiind cei care anticipau demararea procesului de colectivizare a agriculturii peste aproximativ un an, luând – ca model – colhozurile și sovhozurile din marele stat vecin, U.R.S.S. Se insista foarte mult, deloc întâmplător, de altfel, pe solidaritatea dintre muncitori, intelectuali și militari, cel puțin la nivelul tineretului. În vreme ce muncitorii puteau fi tentați să se înscrie în Partidul Muncitoresc Român, care pretindea că le reprezintă interesele, intelectualii și o parte din militari nu se simțeau atrași în această direcție, intelectualii fiind spirite libere, care nu agreau cenzura practică de regimul comunist (așa cum majoritatea lor ripostase și față de practicile culturale ale altor regimuri autoritare și totalitare), iar militarii fuseseră educați, cel puțin până în anul 1945, în sensul devotamentului față de monarhie și al atașamentului față de regimul politic democratic din perioada interbelică. Operațiunea de „vrăjire” a celor două categorii începuse imediat după 23 august 1944, se accelerase în intervalul 6 martie 1945–30 decembrie 1947 și căpătase noi dimensiuni în cursul anului 1948, începând „asaltul final”. Toate categoriile socio-profesionale trebuiau „atrase” în „mrejele” noului regim, care le promitea tuturor fericirea supremă, atingerea perfecțiunii și o societate ideală.

În al treilea rând, „echipe de tineri muncitori vor pleca la țară, pentru a repara *uneltele de muncă*. Cu această ocazie vor fi predate tinerilor țărani uneltele de muncă ce vor fi confecționate – în acest scop – din timp, de tinerii muncitori, în orele lor libere”³¹.

La nivel național existau relativ puține fabrici

de unelte și mașini agricole, în zona Banatului afirmându-se fabrica de la Bocșa Română, aparținând U.D.R.-ului. Primul tractor românesc, construit la Brașov, fusese predat, într-un cadru festiv, guvernului la sfârșitul anului 1946, până în momentul respectiv tractoarele fiind cumpărate din străinătate, la prețuri destul de ridicate.

Repararea uneltelor agricole reprezentase un punct forte în propaganda Partidului Comunist și sateliților săi, începând din toamna anului 1944. Și în această circulară se pune un accent deosebit pe voluntarism și pe alianța dintre muncitorime și țărănime, cele două categorii „asuprite” de regimul „burghezo-moșieresc”, care își puteau găsi un aliat în segmentul „progresist” al intelectualității, în acei oameni de cultură care înțeleseseră „chemarea vremii” și voiau să scrie o pagină „luminoasă” în istoria patriei, adică să fie total obediți față de conducerea P.M.R. și să nu se abată, „niciun centimetru”, de la linia trasată de acesta.

Miercuri, 24 martie 1948, era declarată *Ziua ajutorării tineretului grec*.

Într-o primă etapă, „în această zi vor avea loc *adunări în întreprinderi, școli, facultăți, unități militare*, iar acolo unde este posibil, *și la sate*, unde vorbitorii vor arăta tinerilor lupta eroică pentru pace, democrație și libertate dusă de tineretul grec, prezentând-o ca o cauză a noastră proprie”³².

Propaganda F.N.T.D.R.-ului și, implicit, a P.M.R.-ului distorsiona, din nou, realitatea. De fapt, în Grecia se reluase războiul civil, încă din 1946 (care se va prelungi până în 1949), între forțele paramilitare comuniste și cele monarhiste, Stalin încălcând termenii acordului cu Churchill privind sferile de interes (octombrie 1944), în baza căruia statul elen intra în aria de dominație anglo-americană, în proporție de 90%, „la schimb” cu România, care „beneficia” de „atenția” sovietică, în același procentaj. Pacea, democrația și libertatea erau, așadar, simple lozinci menite să distragă atenția de la adevărata natură a conflictului din interiorul Greciei. Bineînțeles, angajații din fabrici, elevii, studenții și ostașii, dar și țăranii (care trebuiau să lase munca pe câmp sau în grădină și să vină, de urgență, ori în fața primăriei, ori la căminul cultural), trebuiau convinși de motivația oficială a sprijinului Republicii Populare Române față de forțele paramilitare comuniste elene.

În a doua etapă, „vor fi organizate *colecte de bani și articole de îmbrăcăminte destinate partizanelor greci*. Birourile județene F.N.T.D.R. sunt direct răspunzătoare de felul cum se vor organiza aceste

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*, f. 65.

³² *Ibidem*.

colecte, precum și de trimiterea sumelor de bani și a obiectelor respective la Comitetul Executiv F.N.T.D.R.; ele vor fi însoțite de un proces-verbal, semnat de membrii Biroului Județean”³³.

De altfel, și alte țări din blocul răsăritean, la îndemnul Moscovei, trimiseseră bani și haine forțelor paramilitare comuniste grecești. Uniunea Sovietică încerca, din nou, să „exporte” comunismul și în alte state europene, dar și în zona asiatică. În mod paradoxal, în Grecia exista o mișcare comunistă destul de puternică, având un rol important în rezistența contra Axei, care fusese, însă, împiedicată să cucerească Atena, prin forța armelor, în decembrie 1944, odată cu sosirea premierului britanic, Winston Churchill, în capitala elenă. Atunci, Stalin respectase termenii înțelegerii cu Churchill și nu intervenise. După instalarea lui Harry Truman, ca președinte al Statelor Unite, în primăvara anului 1945, în urma decesului așteptat al lui F.D. Roosevelt, americanii deveniseră mai reticenți față de intențiile reale ale sovieticilor, iar „teribilul gruzin” nu mai era dispus să respecte, ad-litteram, acordul de procentaj, cel puțin în cazul Greciei. Încă din 1946, Polonia era „pierdută” pentru occidentali, fapt ce devenise evident în cursul anului 1947.

În țara noastră, F.N.T.D.R.-ul fusese mandatat, de Partidul Muncitoresc Român, să se ocupe de aceste colecte, ținând o evidență strictă a celor trimise „patrioților” greci. Tinerii „democrați” români se mobilizaseră exemplar, pentru a duce, la bun sfârșit, această „sarcină” trasată de organizația „fanion” de tineret.

În schimb, joi, 25 martie 1948 (*Buna Vestire* în calendarul ortodox), era proclamată *Ziua Reconstrucției*, prilej a numeroase acțiuni cu caracter triumfalist și pur propagandistic.

Ziua începea într-o atmosferă festivă și, în egală măsură, mobilizatoare: „În toate întreprinderile din țară vor fi organizate, în această zi, *întreceri pentru mărirea producției*. În acest scop, prin UTM³⁴ și CGM³⁵, se vor organiza echipe speciale

de tineri care vor participa la aceste întreceri, după un plan bine stabilit. Echipelor care se vor evidenția în aceste întreceri li se vor acorda, din partea Consiliului Județean, mențiuni speciale”³⁶.

Stahanovismul fusese „îmbrățișat” și de conducerea fabricilor românești, deși nu se procedase, încă, la naționalizarea acestora. Statul își instituisese, treptat, o anumită influență, iar sindicatele și organizațiile „partidului unic muncitoresc” începuseră să organizeze, periodic, tot felul de așa-zise concursuri, menite să asigure producții sporite, scopul propagandistic al acestora fiind destul de evident. Și în cadrul acestei Săptămâni a Tineretului Mondial, F.N.T.D.R.-ul, în „complicitate” cu alte două structuri care vor conta destul de mult în anii următori (U.T.M.-ul și C.G.M.-ul), va organiza o serie de întreceri pentru mărirea producției, în deplin acord cu stahanovismul sovietic, câștigătorii urmând să fie evidențiați și să-și asigure un loc la „masa” celor care vor fi desemnați, peste numai două luni și jumătate, în fruntea unităților industriale respective, de către Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și de către organizațiile sale județene, municipale, orașenești și comunale.

Conducerea P.M.R.-ului își propusese să schimbe, în întregime, „fața” țării, construind, modernizând sau reparând diverse obiective, pe bază de voluntariat și pentru a câștiga, de partea sa, diverse categorii sociale. Efortul propagandistic era uriaș: „Toate brigăzile de reconstrucție ale tinerilor muncitori, elevi, studenți, țărani, ostași, etc., vor fi scoase la lucru pe *șantiere locale*. Vor fi organizate *noi brigăzi de reconstrucție*, care se vor alătura celor locale existente. Ca șantiere vor fi alese dărâmurile lăsate de bombardament, construirea sau repararea unui pod, repararea unei șosele, a unei străzi, etc. Se va avea grijă ca brigăzile diferitelor organizații să fie combinate pe șantiere, pentru a se face apropierea între diferitele categorii care le compun”³⁷.

Seara era rezervată atât mitingurilor mobilizatoare, la care decidenții politici să își exprime „cele mai calde” sentimente față de toți cei care participaseră, „benevol”, la „activitățile” de pe șantierele din

³³ *Ibidem*.

³⁴ UTM, organizația de tineret a Partidului Muncitoresc Român, s-a constituit în intervalul 19–21 martie 1948. După o serie de epurări, U.T.M.-ul număra cca. 650.000 membri. În majoritatea cazurilor, „excluderea din viața socială, acesta fiind marginalizat atât din punct de vedere social, cât și profesional (excluderea din P.M.R. era urmată, de cele mai multe ori, de un proces)”. În schimb, „accederea în U.T.M. conferea proaspătului membru instrumente necesare pentru a urca pe (în – n.n.) ierarhia socială, deschizând uși spre diverse posturi în administrație, învățământ, armată, poliție, etc.”.

³⁵ CGM, prescurtarea uzuală de la Confederația Generală

a Muncii, s-a reînființat, în mod oficial, în ziua de 11 iunie 1945, devenind posesoarea întregului patrimoniu sindical în baza Decretului nr. 358/1949. De altfel, „statutar, organizarea și funcționarea sindicatelor, în România, au avut – la bază – principiul centralismului democratic, ceea ce a structurat, la nivel național, existența unei singure confederații”.

³⁶ A.N.S.J.T., fond P.M.R. – C.J. T-T. (1948–1950), d. 9/1948, f. 65.

³⁷ *Ibidem*.

zonă, cât și manifestărilor culturale, impregnate, și ele, de lozincile specifice, nelipsind nici acțiunile încărcate de un simbolism cu totul aparte, aproape mistice, dar fără niciun fel de conotație religioasă: „După terminarea lucrului, toate brigăzile se vor întâlni într-un loc stabilit, unde se va organiza un scurt *miting*. Va lua cuvântul un membru al Biroului Județean, prefectul județului sau primarul localității, care vor aduce mulțumiri tineretului pentru munca de reconstrucție. După *miting* se vor organiza *coruri*, *hore*, iar, pe urmă, *retragerea cu torțe* pe străzile principale ale localității”³⁸.

De asemenea, „în cinstea acestei zile a reconstrucției se va întreprinde o mare popularizare a muncii voluntare, care să determine înscrierea a sute și mii de tineri în brigăzile de reconstrucție pentru șantierele naționale”³⁹.

Forurile conducătoare de la București anunțaseră că, în cel mai scurt timp posibil, întreaga țară va deveni „un imens șantier”, iar tineretul, categoria de vârstă cea mai ușor „modelabilă”, era chemat să-și aducă aportul la reconstrucția țării, înscrierea voluntară în brigăzile aferente fiind comparată, de nenumărate ori, cu înrolarea în aceste unități pașnice și pacifiste care vor reclădi ceea ce distrusese războiul și vor construi ceea ce nu reușiseră generațiile anterioare, datorită „obtuzității” regimului „burghezo-moșieresc”, dezinteresat complet de soarta majorității locuitorilor țării.

Vineri, 26 martie 1948, fusese decretată *Ziua Republicii Populare Române, a luptei pentru democrație, pace și libertatea popoarelor contra imperialismului ațâțător la război*.

Urma să fie o zi a mitingurilor de dimensiuni gigantice, la care să ia cuvântul noii potenți locali, care să prezinte, pe un ton triumfalist, punctat, în mod periodic, de lozinci „sforăitoare” și de îndemnuri mobilizatoare, situația internă și obiectivele fundamentale ale tinerilor români pe plan extern: „În după-amiaza acestei zile se vor organiza, în întreaga țară, *mitinguri uriașe pe localități*, cu participarea tuturor organizațiilor din Federație (Federația Națională a Tineretului Democrat din România – *n.n.*). Vor lua cuvântul delegați din partea Consiliului Județean F.N.T.D.R., autorităților, armatei, corpul profesoral, Partidul Muncitoresc Român, Uniunea Femeilor Democrate din România”⁴⁰.

De data aceasta apăreau, în prim-plan, și reprezentanți ai armatei, ai profesorilor, precum și câteva delegate din partea unei structuri feminine,

subordonată P.M.R.-ului, care încerca să grupeze toate organizațiile de femei ce „orbitau” în zona de stânga și de extremă stânga a eșichierului nostru politic. Profesorii trebuiau coopțați, cu orice preț și prin toate mijloacele aflate la îndemână, în acest „angrenaj”, deoarece ei aveau menirea să educe, „în spirit socialist”, tinerele generații. Armata, „reformată” și „reeducată”, urma să asigure, alături de alte structuri de forță, stabilitatea noului regim, care își începuse „operațiunea” de instituționalizare imediat după abdicarea forțată a regelui Mihai I, la 30 decembrie 1947.

În egală măsură, „oratorii vor arăta importanța participării tineretului la clădirea, consolidarea și apărarea Republicii Populare Române, pentru victoria, în alegeri, a Frontului Democrației Populare și la lupta de apărare a păcii și libertății popoarelor. Va fi subliniată importanța sprijinirii tineretului din Grecia, Spania, China, America Latină și a celui din colonii. Această zi fiind ziua de închidere a Săptămânii Tineretului Mondial, vor fi scoase în evidență organizațiile din Federație care au adus cel mai mare aport în cadrul tuturor acțiunilor întreprinse. Vor fi trimise *telegrame* Prezidiului RPR-ului, Guvernului, Consiliului Național al Frontului Democrației Populare și Comitetului Executiv FNTDR. Seara vor avea loc *retrageri cu torțe, cu coruri și fanfare, scandare de lozinci*, etc.”⁴¹.

De data aceasta, atenția se îndrepta și spre tinerii chinezi, mulți înrolați în armata Partidului Comunist Chinez, condusă de colaboratorii lui Mao Zedong, aflată în plină confruntare cu forțele Kuomintang-ului (partid al burgheziei naționaliste, care sprijinise Republica Chineză din perioada interbelică și intrase în conflict cu P.C.C., la scurt timp de la fondarea acestuia, în 1921), conduse de generalul Chiang Kai-shek (Jiang Jieshi), un război civil care se va încheia în octombrie 1949, cu victoria comuniștilor și transformarea Chinei în republică populară.

Erau vizați și tinerii sud-americani, care trebuiau să iese de sub „umbrela” americană și să construiască socialismul în țările lor, în mare majoritate dictaturi militare sau democrații extrem de fragile.

Revenea, pe tapet, problema tinerilor asiatici și africani din coloniile deținute de Marile Puteri europene, care trebuiau să lupte, într-o primă etapă, pentru independență, iar, apoi, pentru trecerea la socialism, un pas important spre comunism, catalogat drept „viitorul de aur al omenirii”.

Practica telegramelor adresate tuturor

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*, f. 65–66.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 66.

⁴¹ *Ibidem*.

organismelor politice și forurilor conducătoare ale statului se va menține până în decembrie 1989.

Circulara expunea și *obiectivele principale ale Săptămânii Tineretului Mondial*:

1. „Crearea unui prestigiu Federației Naționale a Tineretului Democrat din România, atât față de masele de tineret din țara noastră, cât și față de guvern, autoritățile de stat și opinia publică, prin *acțiunile de mare amploare* ce se vor organiza cu această ocazie”⁴².

F.N.T.D.R.-ul se folosea, așadar, de orice ocazie pentru a atrage atenția forurilor guvernamentale, a partidului în „orbita” căruia gravita (P.M.R.-ul), dar și pentru a intra „în grațiile” păturilor largi ale tineretului și pentru a se bucura de simpatia altor categorii socio-profesionale și de vârstă. Era o veritabilă bătălie, pe care F.N.T.D.R.-ul era hotărât să o ducă până la capăt.

2. „Mobilizarea întregului tineret la *lupta pentru victoria, în alegeri, a Frontului Democrației Populare*, legând toate acțiunile întreprinse în cadrul Săptămânii Tineretului Mondial de campania electorală”⁴³.

Miza alegerilor parlamentare din martie 1948 era foarte mare, deoarece Marea Adunare Națională (noua denumire a Parlamentului unicameral al țării noastre) urma să adopte prima Constituție a regimului comunist, care să pregătească naționalizările din industrie și desființarea băncilor particulare. Frontul Democrației Populare era o alianță mult mai restrânsă, iar celelalte forțe componente nu-și mai permiteau să aibă opinii contrare celor exprimate de Partidul Muncitoresc Român.

3. „*Popularizarea muncii voluntare pentru reconstrucția țării*, prin crearea de sute de brigăzi de tineret pentru șantiere naționale, ca o realizare închinată Săptămânii Tineretului Mondial”⁴⁴.

Elanul tinerilor trebuia canalizat în direcția dorită de regim, iar voluntariatul părea, în momentul respectiv, soluția optimă pentru reconstrucția țării. Nu se sufla niciun cuvânt despre spolierea economiei românești în numele îndeplinirii obligațiilor înscrise în Convenția de Armistițiu (septembrie 1944) și, apoi, în Tratatul de Pace (februarie 1947), fapt ce dusesse la secătuirea finanțelor țării și explica, cel puțin parțial, „apetitul” pentru munca voluntară.

4. „De a crea, în sânul maselor de tineret din țara noastră, o atmosferă prielnică unității totale, creând *premisele realizării organizației unice* după exemplul măreț al tineretului iugoslav, bulgar, etc.,

prin apropierea diferitelor categorii de tineret în acțiuni comune ce vor fi întreprinse și, în special, în cadrul muncii de reconstrucție”⁴⁵.

Exemplele oferite, în privința organizațiilor de tineret, nu sunt deloc întâmplătoare. În cazul Iugoslaviei, foarte mulți tineri s-au înrolat în armata de partizani a lui Tito, care a condus mișcarea de rezistență împotriva forțelor de ocupație germane sau aliate acestora, o mare parte dintre ei înscriindu-se, în același timp, în organizația de tineret a Partidului Comunist Iugoslav (Tito era un comunist „cu vechime” și un cominternist de nădejde, cel puțin până în anii 1945–1946). În Bulgaria, comuniștii, destul de agresivi în anii ‘20, însă reduși la tăcere în anii ‘30, reveniseră în prim-planul scenei politice la scurt timp după intrarea Armatei Roșii în capitala țării, Sofia, sub „bagheta” lui Gheorghe Dimitrov, un alt cominternist „de toată isprava”, destul de apropiat față de I.V. Stalin, reactivându-și atât organizația de tineret, cât și cea de femei.

5. „*De a apropia tineretul nostru de tineretul democrat al lumii*, făcându-l să se simtă solidar cu lupta popoarelor progresiste pentru pace și democrație, contra imperialismului ațâțător la război, contribuind, astfel, la *consolidarea Federației Mondiale a Tineretului Democrat*. Aceasta o putem face prin popularizarea – în rândurile tineretului nostru – a luptei pentru pace, libertate și democrație pe care o duce eroicul tineret din Grecia, Spania, China, America Latină și cel din colonii”⁴⁶.

Evident, o serie de termeni precum „progres”, „pace”, „democrație”, „război” erau utilizați eronat, chiar tendențios, încercându-se convingerea tinerilor români să adere la Federația Mondială a Tineretului Democrat și să sprijine lupta „justă” a tinerilor din mai multe zone ale lumii. Statele Unite și Marea Britanie, în primul rând, erau etichetate drept imperialiste, provocatoare de războaie în diverse colțuri ale planetei, antidemocrate și antiprogresiste. Pe de altă parte, Uniunea Sovietică era prezentată ca o țară măreață, prosperă, profund democratică și pacifistă, solidară cu toate popoarele care se zbăteau în „lanțurile” cu care fuseseră strânse de Marile Puteri europene occidentale, susținute, în aceste demersuri, de S.U.A.

În scopul atingerii obiectivelor enunțate mai sus, campania de sărbătorire a Săptămânii Tineretului Mondial urma să fie divizată în două faze: faza de pregătire, foarte intensă, prelungită pe durata a trei săptămâni (1–21 martie 1948) și faza

⁴² Ibidem.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Ibidem, f. 66–67.

⁴⁶ Ibidem, f. 67.

de sărbătorire propriu-zisă, desfășurată în intervalul 21–26 martie 1948⁴⁷.

Faza de pregătire avea, la rândul ei, două componente. Pe linie centrală erau stipulate 12 „operațiuni”:

1. „Formarea, la Comitetul Executiv FNTDR, a unei *comisii* compusă din reprezentanți ai Comitetelor Centrale ale organizațiilor membre, care vor avea – ca sarcină – pregătirea Săptămânii și asigurarea participării organizațiilor respective la îndeplinirea planului stabilit”⁴⁸.

2. „Până la 1 martie (1948 – *n.n.*) să fie trimis Consiliilor Județene *planul de sărbătorire a Săptămânii*”⁴⁹.

3. „*Invitarea în țară*, cu această ocazie, a unui număr de 2–3 delegați din următoarele țări (URSS, Iugoslavia, Bulgaria, Albania, Grecia, Triestul-Liber, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia) și trimiterea de delegați ai tineretului nostru, în același scop, în țările vecine”⁵⁰.

4. „*Un apel al Comitetului Executiv FNTDR*, adresat tineretului cu ocazia Săptămânii, editat în 10.000 exemplare”⁵¹.

5. „*Pregătirea tuturor tezelor și a materialelor în legătură cu Săptămâna Tineretului Mondial* și trimiterea lor la consiliile județene. În județele cu populație maghiară se va trimite în limba respectivă”⁵².

6. „Editarea de *lozinci* în legătură cu acest eveniment”⁵³.

7. „Vor fi folosiți, pentru pregătirea Săptămânii Tineretului Mondial, în întreaga țară, *instructorii centrali ai organizațiilor membre*, cărora li se vor da delegații – în acest sens – din partea Comitetului Executiv FNTDR”⁵⁴.

8. „Asigurarea condițiilor de editare, în timpul Săptămânii, a unui *buletin* care să fie trimis în întreaga țară”⁵⁵.

9. „Editarea unui *afiș* în 10.000 exemplare, în două culori”⁵⁶.

10. „*Începerea unei campanii de popularizare a acestei sărbătoriri prin presă și radio*, care să culmineze, ca amplasare, în perioada 21–26 martie”⁵⁷.

11. „*Instituirea unui concurs pentru un imn al Federației Naționale a Tineretului Democrat din*

România, care să fie difuzat prin radio în ziua de deschidere a Săptămânii”⁵⁸.

12. „*Asigurarea unei colaborări strânse*, în toate acțiunile întreprinse cu această ocazie, între Federație și Ministerul Educației Naționale. Antrenarea profesorilor, învățătorilor și a îndrumătorilor în munca din cadrul Săptămânii”⁵⁹.

Din simpla lecturare a acestor preparative se pot desprinde următoarele concluzii: planul complet de sărbătorire trebuia să treacă prin „furcile caudine” ale organizațiilor care compuneau Federația Națională a Tineretului Democrat din România; erau acceptați doar delegați din țările de „democrație populară”, aflate în sfera de influență a Uniunii Sovietice și care adoptaseră regimul comunist, precum și reprezentanți ai tineretului așa-zis progresist din state în care forțele paramilitare comuniste erau angrenate într-un război civil, cazul Greciei fiind relevant în această privință; apelurile, tezele, materialele, afișul și buletinul aferente acestei ample manifestări erau editate în zeci, chiar sute de mii de exemplare, atât pentru a arăta forța regimului comunist de la București, cât și pentru a convinge opinia publică românească despre rolul important atribuit tineretelor generației, spre deosebire de regimul „burghezo-moșieresc”, vetust și anacronic, incapabil de a înțelege mersul „firesc” al societății; implicarea instructorilor tuturor organizațiilor componente ale F.N.T.D.R. în toate activitățile enumerate anterior; statutul privilegiat acordat minorității maghiare, determinat de sprijinul constant oferit de U.P.M. atât Partidului Muncitoresc Român, cât și guvernului prezidat de dr. Petru Groza; propaganda cu caracter amplu, desfășurată în mass-media; simbolistica utilizată, inclusiv prin compunerea unui imn al Federației Naționale a Tineretului Democrat din România; cooptarea învățătorilor și profesorilor, „factorii” educativi ai tineretului din țara noastră, în tot acest „angrenaj”.

De asemenea, erau prezentate și măsurile pregătitoare pe linie județeană:

1. „În baza planului general de sărbătorire, *Consiliile Județene FNTDR* își vor întocmi *planuri proprii*, adaptate la realitățile locale, care să cuprindă – în mod concret – toate acțiunile ce se vor organiza, cu această ocazie, în cuprinsul județelor respective. Să nu se rezume numai în capitala de județ, ci să fie adâncite în toate centrele de plăși și chiar în satele mai importante. Deci, planul concret al Consiliului Județean va cuprinde, în mod

⁴⁷ *Ibidem.*

⁴⁸ *Ibidem.*

⁴⁹ *Ibidem.*

⁵⁰ *Ibidem.*

⁵¹ *Ibidem.*

⁵² *Ibidem.*

⁵³ *Ibidem.*

⁵⁴ *Ibidem.*

⁵⁵ *Ibidem*, f. 68.

⁵⁶ *Ibidem.*

⁵⁷ *Ibidem.*

⁵⁸ *Ibidem.*

⁵⁹ *Ibidem.*

precis (pe zile), toate acțiunile ce se vor întreprinde în întregul județ. Sarcinile vor fi împărțite, în mod concret, pe organizațiile componente ale respectivelor Consilii, ținându-se cont de forța și puterea fiecărei organizații în parte”⁶⁰.

2. „Atât *planul general*, cât și cel *al Consiliilor Județene*, vor fi prelucrate în toate organizațiile membre, în așa fel ca întregul tineret să fie bine edificat asupra sarcinilor ce va trebui să le îndeplinească”⁶¹.

3. „Pentru prelucrarea planului, Consiliile Județene vor organiza *ședința cu activul de bază al organizațiilor componente*”⁶².

4. „*Stabilirea*, din timp, a *tuturor vorbitorilor* la mitingurile și adunările ce se vor organiza în județul respectiv, precum și pregătirea lor asupra materialului pe care îl vor expune”⁶³.

5. „Trimiterea unui exemplar al planului Consiliului Județean, Comitetului Executiv FNTDR, până la 10 martie”⁶⁴.

6. „Se vor organiza, din timp, *echipe de afișaj* care vor avea, ca sarcină, afișarea apelului lansat de Comitetul Executiv, a afișelor și lozincilor trimise de la Centru, precum și a programului manifestațiilor locale. În tot timpul Săptămânii, sediile organizațiilor respective vor fi pavoazate, arborându-se *drapele naționale și ale țărilor vecine și prietene*. De asemenea, se va avea grijă ca întreaga localitate să ia un aspect sărbătoresc”⁶⁵.

7. „*Articole* în presa locală, în legătură cu pregătirile ce se fac în vederea Săptămânii Tineretului Mondial, precum și trimiterea de *știri* Comitetului Executiv în legătură cu această chestiune, pentru a fi publicate în presa centrală”⁶⁶.

Deci, planurile întocmite de Consiliile Județene FNTDR erau adaptate în funcție de specificul local, toate acțiunile ce urmau a fi întreprinse în săptămâna respectivă fiind popularizate până în cele mai îndepărtate cătune, erau cenzurate discursurile și erau atent selectați vorbitorii, erau permanent informate organele centrale de conducere ale F.N.T.D.R.-ului, festivismul era omniprezent, iar activitățile programate erau aduse la cunoștința publicului larg prin intermediul ziarelor și revistelor, al căror conținut era analizat cu minuțiozitate, se accepta arborarea steagurilor statelor vecine, devenite, cu „ajutor” sovietic, democrații populare,

aflate, acum, într-o veritabilă „comuniune” cu Republica Populară Română, internaționalismul proletar acționând ca o adevărată soluție miraculoasă de „stingere” a tuturor disputelor teritoriale sau divergențelor de natură economică.

Faza de sărbătorire propriu-zisă consta, pe linie centrală, în 5 acțiuni aproape simultane: organizarea unei *conferințe*, la radio, de către președintele sau secretarul general F.N.T.D.R., în care să se explice, pe înțelesul tuturor, semnificația evenimentului sărbătorit; tipărirea, de către unul din liderii Federației, chiar în data de 21 martie 1948, a unui *articol de fond* legat de acest eveniment, în cel mai reprezentativ ziar din Capitală, model imitat de celelalte ziare mai importante; *popularizarea tuturor acțiunilor* întreprinse la nivel național, atât prin organele centrale de presă, cât și prin postul Radio București; trimiterea de *telegrame* către Comitetul Executiv F.N.T.D.R., Federația Mondială, Consiliul Balcanic și organizațiile de tineret similare din Grecia, Spania, colonii și din statele învecinate; „*primirea delegaților străini*, cazarea și asigurarea condițiilor de deplasare a lor în diferite centre din țară”⁶⁷.

Propaganda din timpul Săptămânii Tineretului Mondial, extrem de vizibilă în presă și la radio, era completată prin telegrame trimise forurilor similare balcanice și mondiale, precum și organizațiilor de tineret din același areal precizat anterior, o atenție aparte fiind acordată și delegaților veniți din străinătate.

Pe linie județeană se preconiza, printre altele: „*Îndeplinirea tuturor sarcinilor* cuprinse în planul de desfășurare a Săptămânii Tineretului Mondial, pe care și le-a propus fiecare Consiliu Județean. La sfârșitul săptămânii, într-un timp cât mai scurt posibil, Consiliile Județene FNTDR vor înainta Comitetului Executiv *rapoarte speciale*, întocmite, în mod amănunțit, în legătură cu toate acțiunile ce au fost întreprinse în cadrul județelor respective”⁶⁸.

Așadar, la nivel județean, prioritară era „achitarea” de toate sarcinile asumate, precum și informarea detaliată, transmisă organelor centrale de conducere ale F.N.T.D.R.-ului. Birocrația, specifică regimurilor autoritare și totalitare, funcționa la „capacitate” maximă.

Interesant de analizat se dovedește a fi **raportul de activitate** pentru perioada 15 februarie–1 aprilie 1948, întocmit de Secția Tineret a Partidului Muncitoresc Român – Comitetul Județean Timiș-Torontal.

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 69.

⁶⁷ *Ibidem*.

⁶⁸ *Ibidem*.

Aflăm, de pildă, faptul că, la 3 martie 1948, cu prilejul aniversării a trei ani de funcționare a UNSR-ului (Uniunea Națională a Studenților din România), în sala Teatrului Comunal din Timișoara s-a desfășurat *un mare miting*, la care „s-a adus *salutul celorlalte organizații componente ale FNTDR-ului*, de către un reprezentant al organizațiilor de tineret”⁶⁹.

De asemenea, „în ziua de 25 martie 1948, cu ocazia *marelui miting electoral din fața sediului PMR* (din municipiul Timișoara – *n.n.*), mii de tineri (alături de vârstnici) și-au manifestat hotărârea de a sprijini – cu toate forțele – lista FDP-ului în alegerile din 28 martie; cu această ocazie, o ștafetă a tineretului a adus un mesaj al FNTDR-ului acestei grandioase manifestări”⁷⁰.

Deci, pe de o parte, FNTDR-ul din Timiș-Torontal își arăta, în mod deschis, susținerea față de UNSR, organizație studențească înființată și controlată de comuniști. Pe de altă parte, organizația județeană a Federației își trimitea emisarii la un miting electoral desfășurat chiar în fața sediului PMR din urbea de pe malurile Begăi, pentru a-și arăta susținerea fermă pentru FDP, în alegerile parlamentare de la finele lunii martie 1948, emisari care aleseseră o modalitate specifică sportivilor de performanță pentru a-și demonstra deplina adeziune.

Chiar dacă nu se menționează, în mod expres, apartenența lor la FNTDR, „în ultima săptămână înaintea alegerilor, 6 tineri (la propunerea secției noastre) au participat, alături de candidații noștri, la *întrunirile* din județ, punând – pe ordinea de zi – problemele tineretului și făcând și muncă pentru organizarea tineretului în *brigăzile* care vor pleca, în ziua de 2 aprilie 1948, pe șantierul național Salva-Vișeu”⁷¹.

⁶⁹ A.N.S.J.T., fond *P.M.R.* – *C.J. T.-T. (1948–1950)*, d. 9/1948, f. 75.

⁷⁰ *Ibidem*, f. 76.

⁷¹ A.N.S.J.T., fond *P.M.R.* – *C.J. T.-T. (1948–1950)*, d. 9/1948, f. 76.

Salva-Vișeu era considerat drept șantier al brigadierilor, alături de magistrala Agnita-Botorca ori linia Bumbesti-Livezeni.

În numărul său din 22 aprilie 1948, ziarul <Universul> din Capitală titra următoarele: „În afară de tineretul UTM-ist (în luna mai se aștepta prezența, pe șantier, a vreo 13.000 de brigadieri), vor mai lucra, la construcția liniei ferate Salva-Vișeu, militari încadrați în companii de căi ferate și 1.000 de minieri (la tunele). Toți lucrătorii din afara cadrelor UTM vor fi antrenați de tinerii brigadieri, care vor construi motorul întregului șantier”.

Printre angajații de pe șantierul respectiv figurau toți bărbații apti de muncă din localitățile limitrofe căii ferate și, în multe cazuri, și femeile.

Șantierul amintit semăna destul de mult cu o unitate militară: „De-a lungul și de-a latul șantierului erau construite

După ce își făcuseră „încălzirea” în cadrul Săptămânii Tineretului Mondial, câțiva tineri din organizația timișeană a F.N.T.D.R.-ului pregătiseră, pe lângă discursurile cu efect propagandistic imediat, și constituirea brigăzilor de voluntari pentru șantierul Salva-Vișeu, parte a acțiunii de reconstrucție a țării, atât de mult clamată de guvernul Groza, de Partidul Muncitoresc Român și de Frontul Democrației Populare.

Fără a se preciza apartenența la F.N.T.D.R. Timiș-Torontal, putem intui, totuși, implicarea a numeroși tineri din această organizație în alte activități de reconstrucție pe plan local:

„S-a continuat *munca voluntară*, de fiecare duminică, *pe șantierele locale*; numărul voluntarilor variază între 600 și 2.000; munca variază, de la munca de pământ la descărcatul și încărcatul vagoanelor cu piatră brută și pietriș”⁷².

Se constată faptul că era vorba despre o muncă destul de grea, făcută, de multe ori, cu unelte rudimentare, caracterul său fiind compensat de elanul specific tinerilor, care credeau, în această etapă „romantică” a comunismului românesc, că vor da „o nouă față” acestei țări și că vor fi o forță de care

barăci și săli de mese pentru cazarea și hrănirea brigadierilor. La intrarea în schimb, pe șantier se făcea apelul, la fel ca în armată”.

Se obțineau, cel puțin declarativ, recorduri după recorduri.

Pe „firul” celor 63 de kilometri de șantier deschis între localitățile Salva și Vișeu de Jos, mii de tineri brigadieri, care ignorau, cu bună știință, ploaia, vântul și condițiile dificile de viață și muncă, scandau, în aprilie 1948, lozinci precum: „Vom munci și vom lupta, linia vom termina!”

Voluntarii erau susținuți, în plan moral, de prestigioși „condeieri”, ca: Ovidiu S. Crohmălniceanu, Dan Deșliu, Nicolae Holban, Sorin Holban și Victor Tulbure. Presa relata, în mod constant, despre realizările de pe șantier, „iar nomencluriști de bază vizitau, regulat, șantierul și asistau la întrecerile artistice dintre brigăzi”.

Numărul victimelor de pe șantier nu a fost cuantificat, cu atenție, niciodată: „nu era zi, de la Dumnezeu, să nu moară măcar doi oameni în tunele, din cauza surprărilor de teren și a exploziilor necontrolate”.

Acest șantier, inaugurat la data de 1 aprilie 1948, între localitățile Salva (județul Bistrița-Năsăud) și Vișeu de Jos (județul Maramureș), intitulat «Vasile Luca», cuprindea 9 stații de tren, de-a lungul traseului existând, pe parcursul timpului, 16 sectoare de muncă. Merită menționat faptul că, „pe lângă numeroase viaducte care au fost construite cu o tehnică rudimentară, au fost săpate și cinci tunele, dintre care cel mai lung are 2.400 de metri lungime”.

Traseul a fost inaugurat, în mod oficial, în ziua de 7 noiembrie 1949, o dată deloc întâmplătoare, cu un efect propagandistic extraordinar: era data începerii revoluției bolșevice, după stil nou, „Marea Revoluție Socialistă din Octombrie” (25 octombrie, stil vechi – *n.n.*) debutând, de fapt, în noiembrie 1917 (www.hotnews.ro/salva-viseu, consultat la data de 21.06.2025).

⁷² *Ibidem*.

conducerea P.M.R.-ului va fi nevoită să țină cont. Din păcate, se înșelau amarnic.

De asemenea, „lucrările brigăzii permanente de la șantierul Ronaț-Mehala se apropie de sfârșit. În urma obținerii șinelor de la Reșița, lucrările s-au accelerat, tinerii brigadierii dând dovadă de devotament și spirit de sacrificiu exemplar. Între cetele brigăzii sunt întreceri permanente de muncă, astfel că regulat se lucrează și noaptea. Stadiul lucrărilor e următorul: șinele sunt montate pe o distanță de 800 metri, compresoarea se apropie de sfârșit, stâlpii sunt ridicați pe o distanță de 1.600 metri. Dacă lucrările vor menține același ritm viu, linia va fi pusă în funcțiune pe data de 1 mai 1948. În urma accelerării lucrărilor, zilnic 80–200 elevi participă, ca voluntari, la diferite munci, în cadrul brigăzilor de elevi, pe șantierul Ronaț-Mehala”⁷³.

Așadar, stahanovismul era vizibil și pe șantierul Ronaț-Mehala, printre voluntari fiind cooptați și elevi. Întrecerile în muncă și lucrul în flux continuu deveniseră o trăsătură esențială a activității brigadierilor pe acest șantier.

În egală măsură, „în ziua de 6 martie 1948 s-a început construirea drumului Timișoara-Freidorf, pe o distanță de 3 km, cu o brigadă permanentă. Brigada poartă numele de «6 Martie» și sunt încadrați 70 de tineri. Lucrările înaintează frumos și sperăm că și acest drum va fi gata în ziua de 1 mai 1948”⁷⁴.

Cu un număr mai restrâns de tineri voluntari, șantierul pentru construirea drumului Timișoara-Freidorf avansa destul de mult, datorită abnegației și spiritului de sacrificiu a acestora. De data aceasta intervenea și o simbolistică aparte: brigada purta denumirea de «6 Martie» (ziua instalării primului cabinet procomunist din istoria României, prezidat de dr. Petru Groza, la 6 martie 1945), iar lucrările ar fi trebuit finalizate până la 1 mai, Ziua Internațională a Muncii, una din marile sărbători ale regimului comunist.

Voluntarii, mulți dintre ei instruiți de reprezentanții F.N.T.D.R.-ului Timiș-Torontal (unii înrolându-se, ei înșiși, ca voluntari), urmau să se implice în alte două acțiuni cu un impact propagandistic extraordinar:

1) „În decursul acestei luni (martie 1948 – n.n.) se va începe construirea stadionului CFR din localitate (Timișoara – n.n.)”⁷⁵.

Autoritățile încercau să atragă, de partea lor, diverse pături sociale, iar sportul, în general, și fotbalul, în special, puteau deveni veritabili

„ambasadori” ai bunelor intenții ale guvernului și ale P.M.R.-ului. Totuși, construirea de noi stadioane, printre care și cel al CFR-ului (sector industrial privilegiat în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, de formație electrician la C.F.R.), era indispensabilă pentru sportul de masă, lansat în anii ‘20-’30 ai veacului precedent.

2) „Tot în decursul acestei luni (martie 1948 – n.n.) se va începe lucrarea de asanare a 17.000 ha. din jurul localităților Banloc-Tolvădia; aici va fi asanată, cu două brigăzi permanente, această întindere mare de pământ spre a fi dat, în folosință, agriculturii”⁷⁶.

Deși intenția de asanare a unui teren de asemenea dimensiuni era onorabilă, în plan secund era destul de vizibilă dorința de atragere a țărânimii în rândurile Partidului Muncitoresc Român, țărâ-nime care avea un sentiment acut al proprietății, era tradiționalistă și destul de reticentă la orice idee de asociere și de implicare a statului în sectorul agrar.

În final, erau semnalate și câteva slăbiciuni: „Nu am reușit să activizăm Consiliul Județean FNTDR; organizațiile componente nu au dat atenția cuvenită Federației. Nu am putut obține un local pentru Federație, ceea ce îngreunează și complică munca”⁷⁷.

Deci, organele de conducere județene ale F.N.T.D.R.-ului nu reușiseră să obțină coeziunea internă a acestei structuri, fapt ce pune la piedică în activitatea sa. Din păcate, și lipsa unui sediu adecvat cauza probleme destul de serioase Județenei Timiș-Torontal a Federației, pe care Secția de Tineret a P.M.R. Timiș-Torontal încerca să le soluționeze în cel mai scurt timp posibil.

Același raport de activitate cuprindea unele referiri și la Tineretul Sătesc de pe raza județului Timiș-Torontal, organizația de tineret a Frontului Plugarilor, formațiune condusă de președintele Consiliului de Miniștri, dr. P. Groza.

Secția de Tineret a P.M.R.-ului Timiș-Torontal s-a implicat direct în conducerea Tineretului Sătesc din județ: „Biroul organizației Tineretului Sătesc a fost întărită, prin secția noastră, cu 32 activiști salariați”⁷⁸.

Era vorba de un număr semnificativ de activiști, care erau plătiți pentru munca desfășurată și care urmau să joace un rol important în activitatea Tineretului Sătesc pe plan local. În schimbul serviciilor făcute, Secția de Tineret a P.M.R.-ului Timiș-Torontal își permitea să cheme, „la ordine”,

⁷³ Ibidem, f. 76–77.

⁷⁴ Ibidem, f. 77.

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Ibidem.

⁷⁷ Ibidem, f. 78.

⁷⁸ Ibidem, f. 75.

Tineretul Sătesc din același areal geografic. Astfel, la 5 martie 1948 a avut loc o *ședință cu Comitetul Județean al Tineretului Sătesc*, la care „s-au preluat problemele curente ale tineretului de la sate și campania electorală”⁷⁹.

Tineretul Sătesc reprezenta „liantul” cu segmentul tânăr al populației din mediul rural al județului Timiș-Torontal, care avea propriile păreri, ambiții și nevoi, iar analiza campaniei electorale devenise o practică uzuală a Partidului Comunist și a succesorului său legitim, Partidul Muncitoresc Român.

Raportul constata faptul că, în luna martie 1948, numărul membrilor Tineretului Sătesc Timiș-Torontal (6.618) îl depășea puțin pe cel al membrilor Uniunii Tineretului Muncitor (6.208), fiind aproape triplu față de numărul membrilor UNSR (2.500)⁸⁰.

Erau consemnate și o serie de *slăbiciuni* la nivelul organizației Timiș-Torontal a Tineretului Sătesc: „*Activitatea Tineretului Sătesc* mai lasă mult de dorit și aici, din partea secretarului județean (Georgescu) și a responsabilului de construcție din birou; s-au făcut abateri serioase de la morala proletară; tovarășii au fost trimiși pe șantierul național Salva-Vișeu, la propunerea Frontului Plugarilor, pentru muncă de reabilitare; acest fapt denotă că nu am reușit să completăm biroul județean al Organizației Tineretului Sătesc cu elemente devotate și hotărâte, lucru pe care ni-l propunem pentru viitorul cel mai apropiat”⁸¹.

Doi membri importanți ai Biroului organizației județene Timiș-Torontal a Tineretului Sătesc încălcase „morală proletară”, fără a se preciza cu ce anume greșiseră față de organizația de tineret, față de partidul din care făceau parte (Frontul Plugarilor) și față de toate structurile în care era implicat acesta (în primul rând, Frontul Democrației Populare). Această „morală proletară” va fi înlocuită, în anii 1965–1989, cu „etica și echitatea socialistă”. Reeducarea și posibila lor reabilitare putea fi realizată pe șantierul național Salva-Vișeu, propunere lansată chiar de Frontul Plugarilor. Tinerii U.T.M.-iști intenționau să caute noi cadre „de nădejde” pentru Biroul organizației Timiș-Torontal a Tineretului Sătesc, care să nu le înșele așteptările și să nu trădeze „linia politică” a P.M.R.-ului.

Preocupările pentru ridicarea nivelului cultural al țărănimii timișene a stat și în atenția organizației de tineret a Frontului Plugarilor, după cum rezultă din *circularea* trimisă de Comitetul Județean

Timiș-Torontal al Tineretului Sătesc către toate organizațiile din țară, la data de 18 septembrie 1948, semnată de secretarul (Petru Mătu) și de responsabilul Secției de Educație și Cultură (Dumitru Geambazu) ai aceleiași organizații⁸².

În urma discuțiilor purtate cu organele de conducere ale Ministerului Artelor și Informațiilor, în privința participării la acțiunile culturale și artistice desfășurate în cadrul Ateneelor și Căminelor Culturale, s-a ajuns la două *concluzii* esențiale:

„1. *Căminele Culturale* au, astăzi, un rol însemnat în opera de culturalizare a maselor. Pentru ca aceste focare de cultură din lumea satelor să-și poată îndeplini menirea lor, este necesar ca ele să fie sprijinite activ de organizațiile de masă, prin acțiuni culturale comune în cadrul Ateneelor și Căminelor Culturale”⁸³.

Regimul comunist de la București demarase, la nivel central și local, o amplă acțiune de alfabetizare în masă și de culturalizare, „pe repede înainte”, a păturilor sărace ale populației. Evident, această acțiune avea și un scop propagandistic foarte bine pus la punct: blamarea, *in corpore*, a elitelor interbelice, etichetate drept fasciste, pro-fasciste, pro-legionare, pro-antonesciene, insensibile față de cei aflați la periferia societății, lăsați în ignoranță și lipsiți de cele mai elementare cunoștințe, cu alte cuvinte condamnați la o viață plină de lipsuri și la statutul de „asupriți”.

„2. Organizațiile comunale ale Frontului Plugarilor și ale Tineretului Sătesc au sarcina de a da tot sprijinul, prin participarea activă la acțiuni duse de Căminele Culturale, sesizând cazurile când se strecoară – în conducere – elemente exploatare, dușmane regimului de democrație populară, dușmani ai poporului muncitor”⁸⁴.

Nu putem omite faptul că o serie de lideri județeni ai Frontului Plugarilor „pactizaseră” cu inamicul la alegerile parlamentare din noiembrie 1946, votând cu opoziția, în speță cu Partidul Național-Țărănesc condus de „ciocoiul” Iuliu Maniu, ceea ce determinase conducerea Partidului Comunist Român să solicite o amplă reorganizare a acestei organizații de masă, fapt petrecut în primăvara anului 1947.

Transformat într-o formațiune a țărănimii sărace, Frontul Plugarilor va exclude, din rândurile sale, țărănimea mijlocasă și, în special, chiaburii, începând din vara anului 1947, iar, în toamna anului 1948, alături de organizația sa de tineret, încerca să reorganizeze, în același sens, Căminele

⁷⁹ *Ibidem*.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 76.

⁸¹ *Ibidem*, f. 78.

⁸² *Ibidem*, f. 46.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ *Ibidem*.

Culturale, pentru „democratizarea” lor și pentru păstrarea, „neabătută”, a liniei „trasate” de Partidul Muncitoresc Român.

Circulara venea cu o serie de precizări privind acțiunile organizate de Căminele Culturale chiar în incinta lor, în alte zone ale orașelor respective (special destinate unor astfel de manifestări) sau în alte localități din același județ ori din alte județe ale țării, fiind lămurită implicarea diferitelor organizații de masă în manifestările artistico-culturale:

„1. *Sfatul Ateneului sau Căminului Cultural* este organul de conducere, coordonare și îndrumare a manifestărilor culturale din sat. Manifestările artistice (serbări, șezători, festivaluri), organizate de echipele artistice ale Tineretului Sătesc, se vor da în cadrul Căminelor Culturale, cu intrarea gratuită.

Se vor percepe taxe de intrare, numai cu aprobarea <Sfatului>, la serbările, festivalurile și șezătoarele care sunt urmate de bal sau de dans, iar sumele realizate ca beneficii vor intra în casieria <Sfatului> Căminului Cultural”⁸⁵.

Deci, și denumirea structurilor de conducere ale ateneelor și căminelor culturale („sfaturi”) ne ducea cu gândul atât la Evul Mediu, cât și la spațiul est-european, însă, de data aceasta, regiunea amintită era controlată, fără drept de apel, de Uniunea Sovietică, cu „binecuvântarea” Marii Britanii și Statelor Unite. Tineretul Sătesc avea echipe artistice proprii, care ofereau spectacole gratuite în incinta căminelor culturale, atât în scop propagandistic, cât și pentru a oferi relaxarea cuvenită agricultorilor după zilele de muncă istovitoare.

Chiar și taxele de intrare percepute, în anumite situații clar definite, cu avizul Sfatului căminului cultural respectiv, în mod cert reprezentând o sumă mică, pe care o putea achita oricine, ajungea în casieria Sfatului căminului cultural, fiind folosite pentru organizarea altor manifestări culturale-artistice.

„2. *Horele* la sate vor fi organizate, exclusiv, de Tineretul Sătesc cu ajutorul casierului Căminului Cultural, iar fondurile rezultate din aceste hore țărănești, ca beneficii, vor fi vărsate tot la casieria Căminului Cultural, contra chitanță”⁸⁶.

Tineretul Sătesc monopolizase și horele din mediul rural, sumele rezultate din acestea ajungând tot în „vistieria” căminului cultural din sat sau comună, pentru a fi utilizat la alte manifestări de același tip. Sumele respective erau atent controlate și puteau fi verificate în orice moment, existând acte contabile care să le certifice existența.

„3. Echipele existente ale Tineretului Sătesc sunt și rămân, mai departe, ale organizației noastre, noi având, ca sarcină imediată, verificarea conducerii acestor echipe, pentru a elimina elementele exploatoare, verificarea materialului artistic pe care îl folosesc aceste echipe, cât și crearea de noi echipe acolo unde nu sunt. Materialul necesar pregătirii șezătorilor se găsește în <Îndrumătorul Cultural> al Ministerului Artelor și Informațiilor și în <Caietul Cultural> al C.G.M.-ului”⁸⁷.

Deci, și componența echipelor culturale ale Tineretului Sătesc era atent controlată, pentru a nu se strecura elemente posibil ostile, iar repertoriul lor era cenzurat cu foarte mare atenție. Chiar și șezătoarele tradiționale erau transformate în manifestări impregnate de factorul politic, fiind controlate de către două organisme dependente de Partidul Muncitoresc Român și de cabinetul prezidat de dr. Petru Groza.

„4. *Sfaturile Căminelor Culturale* se compun din 11 membri aleși de obștea satului, cu următoarele responsabilități: președinte, director (care este numit de Ministerul Artelor și Informațiilor), secretar, un membru de Sfat cu munca de organizare, altul cu munca culturală, un bibliotecar, un casier și 4 membri activi”⁸⁸.

„Mai fac parte – din Sfatul Căminului Cultural – și reprezentanții organizațiilor de masă, printre care și delegatul F.N.T.D.R. Întrucât, în sate și comune, F.N.T.D.R.-ul este reprezentat prin Tineretul Sătesc, în Sfatul Căminului Cultural va intra responsabilul cultural din conducerea organizației noastre comunale sau sătești, care va ține o legătură permanentă între <Sfat> și <Organizație>”⁸⁹.

Așadar, guvernul juca un rol destul de important în conducerea sfaturilor căminelor culturale, prin numirea directorului de către ministerul de resort (Arte și Informații). Se constată și implicarea indirectă a P.M.R.-ului, prin F.N.T.D.R. și Tineretul Sătesc, în conducerea căminelor culturale, pentru o mai bună supraveghere a manifestărilor organizate sub egida acestora sau chiar în sediul lor.

„5. Planurile de muncă ale organizațiilor comunale și sătești, pe linia artistică-culturală, trebuie întocmite în strânsă colaborare cu Sfaturile Căminelor Culturale din sate”⁹⁰.

Era reiterată, astfel, ideea unei conlucrări permanente între Tineretul Sătesc din diferite

⁸⁵ *Ibidem.*

⁸⁶ *Ibidem.*

⁸⁷ *Ibidem.*

⁸⁸ *Ibidem*, f. 46–47.

⁸⁹ *Ibidem*, f. 47.

⁹⁰ *Ibidem.*

localități rurale și Sfaturile căminelor culturale din satele sau comunele respective, în ceea ce privește manifestările cultural-artistice.

„6. În fiecare sat și comună, Sfatul Căminului Cultural își întocmește un *buget* necesar bunei desfășurări a activității culturale și sportive. Tineretul Sătesc să dea tot sprijinul pentru realizarea lui. tânărlul care face parte din Sfatul Căminului Cultural, în ședințele acestuia, să pună problema ca să se prevadă – în buget – sumele necesare cumpărării de echipament sportiv, instrumente muzicale, cărți educative, culturale și științifice, etc., care să fie citite de tinerii din sat”⁹¹.

Tineretul Sătesc era profund implicat, alături de Sfatul Căminului Cultural din localitatea respectivă, în conturarea bugetului aferent manifestărilor cu caracter cultural și sportiv, care să atragă tinerii din sate și comune. Era vital, pentru Partidul Muncitoresc Român și aliații săi, să demonstreze un interes aparte pentru tânăra generație, pe care o putea „modela” după bunul plac, transformând-o într-o masă de manevră pentru regimul comunist recent instalat.

Sportul trebuia să devină un mijloc de relaxare, dar și de refulare în urma activităților cotidiene, fiind sesizată aceeași cooperare strânsă între Tineretul Sătesc și Sfatul Căminului Cultural:

„7. Vă veți îngriji, de asemenea, ca activitatea echipelor sportive ale organizațiilor noastre din sate și comune să se desfășoare în cadrul Căminelor Culturale, cu care veți colabora în muncă și de la care puteți primi cel mai mare ajutor”⁹².

Preferința pentru munca voluntară și necesitatea unor sedii adecvate pentru desfășurarea unor manifestări cu caracter cultural și sportiv au revenit în atenția Comitetului Județean Timiș-Torontal al Tineretului Sătesc, după cum rezultă din circulara amintită:

„8. O preocupare de bază a organizației noastre comunale și sătești trebuie să fie *repararea, amenajarea și construirea de localuri pentru Căminele Culturale, cât și pentru alte instituții*, antrenând – în această acțiune – tot tineretul satelor la muncă voluntară, alături de satul întreg”⁹³.

Tot la data de 18 septembrie 1948, Secția de Educație și Cultură a Tineretului Sătesc Timiș-Torontal a trimis o serie de *instrucțiuni* privind organizarea adunărilor cu organizațiile comunale și sătești pentru prelucrarea problemelor și rezoluțiilor dezbătute la Conferința Internațională a Tineretului Muncitor, desfășurată la Varșovia în

intervalul 8–18 august 1948, la care au participat peste 400 delegați din 45 de țări, reprezentând peste 45 milioane de tineri⁹⁴.

Cifra, dacă nu era exagerată în scop pur propagandistic, o putem considera demnă de luat în seamă, și este evident faptul că erau prezenți delegați nu doar din statele de „democrație populară”, ci și din țările cu „democrație burgheză”, atât din Europa, cât și de pe alte continente ale lumii.

După încheierea efectivă a lucrărilor acestei conferințe s-a desfășurat *ședința plenară a Consiliului Federației Mondiale a Tineretului Democrat*, „care a dezbătut... problemele ce privesc munca și lupta tineretului de pretutindeni pentru libertate, pentru pace și o viață mai bună”⁹⁵.

Tineretul înscris în această organizație pretindea că luptă pentru libertate, deși regimul comunist susținea că promovează doar libertatea anumitor categorii sociale, și pentru pace, în pofida faptului că statele de „democrație populară” erau dispuse să se implice, măcar indirect, în conflicte armate sau în războaie civile, la îndemnul Uniunii Sovietice și a generalisim-ului I.V. Stalin.

Din aceste instrucțiuni reiese faptul că, „după înapoierea, de la Conferință, a delegației țării noastre, Comitetul Executiv F.N.T.D.R. a hotărât ca rezoluțiile și problemele importante dezbătute la Varșovia să fie prelucrate în cadrul tuturor organizațiilor de tineret, până în cele mai mici unități de tineret”⁹⁶.

Așadar, Comitetul Executiv F.N.T.D.R. încerca, din răspuțeri, să convingă publicul larg de transparența sa în ceea ce privește comunicarea cu toate organizațiile de tineret din țară, indiferent de numărul de membri al acestora. Mai mult chiar, „organizația noastră (Tineretul Sătesc – *n.n.*), care își are unitățile de bază în sate și comune, a hotărât ca teza (care cuprinde, în rezumat, problemele dezbătute în Conferința de la Varșovia) să fie tipărită în ziarul <Frontul Plugarilor>, în cursul acestei săptămâni, în pagina a patra (foaia din mijloc)”⁹⁷.

Organul central de presă al Frontului Plugarilor, cu o denumire omonimă, era dispus să găzduiască, în paginile sale, un articol care să rezume hotărârile Conferinței de la Varșovia, pentru a demonstra, din nou, atașamentul față de problemele tineretului „democrat”, „progresist”, „pacifist”, a celui dispus să urmeze orbește linia P.M.R.-ului.

Propaganda în acest sens trebuia să funcționeze ireproșabil: „Comitetul Central, în colaborare cu

⁹¹ *Ibidem.*

⁹² *Ibidem.*

⁹³ *Ibidem.*

⁹⁴ *Ibidem*, f. 51.

⁹⁵ *Ibidem.*

⁹⁶ *Ibidem.*

⁹⁷ *Ibidem.*

administrația ziarului <Frontul Plugarilor>, va trimite – chiar în cursul acestei săptămâni – la fiecare județeană a Tineretului Sătesc atâtea ziare (cuprinzând teza) câte organizații comunale și sătești există în județul respectiv, pentru a asigura, astfel, ca teza să ajungă la toate organizațiile noastre comunale și sătești”⁹⁸.

În continuare sunt enumerate sarcinile județenelor Tineretului Sătesc pentru prelucrarea tezei respective la nivelul tuturor organizațiilor sătești:

1) „Să asigure, imediat ce primesc stocuri de ziare, difuzarea lor până la cea din urmă organizație comunală și sătească, contra cost”⁹⁹.

„Va centraliza, apoi, sumele de bani provenite din vânzarea ziarelor și le va expedia pe adresa administrației ziarului <Frontul Plugarilor>, București, până la 25 septembrie a.c.”¹⁰⁰.

Grija pentru informarea tuturor organizațiilor Tineretului Sătesc, prin intermediul oficiosului de partid <Frontul Plugarilor>, era asociată cu nevoia strângerii de fonduri, din vânzarea ziarului respectiv, pentru asigurarea sumelor necesare tipăririi, în continuare, a organului respectiv de presă, în condiții grafice deosebite pentru acele vremuri.

2) „Să treacă la prelucrarea acestei teze, în primul rând cu activul și comitetul județean, cu comitetele de plăși și, apoi, cu toate organizațiile comunale și sătești”¹⁰¹.

Ierarhia era respectată cu strictețe, activiștii jucând un rol esențial și în cadrul Frontului Plugarilor și al organizației sale de tineret.

3) „În sate și comune, cu ocazia prelucrării (citirii) tezei, să se organizeze adunări generale, la care să participe – pe lângă membrii organizației noastre – și cât mai mulți tineri săteni, fii ai țăranilor muncitori”¹⁰².

Prelucrarea tezelor, la nivelul satelor și comunelor, trebuia să aibă loc într-un cadru festiv, la care să participe, în primul rând, membrii Tineretului Sătesc, dar și tinerii săteni proveniți din păturile mai sărace, încercându-se atragerea lor spre Frontul Plugarilor.

4) „La prelucrările ce se vor face în sate, veți cere sprijinul partidului, pentru ca tovarășii pregătiți din organizațiile de bază să vină și să prelucreze teza în fața adunării tinerilor”¹⁰³.

Deci, în mediul rural, Frontul Plugarilor se vedea nevoit să apeleze la „formațiunea-mamă”,

Partidul Muncitoresc Român, singurul capabil să ofere explicații pertinente pe marginea tezei expuse la Varșovia. Era recunoscută, în mod implicit, slăbiciunea formațiunii conduse de dr. P. Groza în plan ideologic.

5) „De asemenea, veți colabora cu U.T.M.-ul și veți organiza ca, duminică și sărbătorile, să meargă tineri muncitori pregătiți în sate, care să prelucreze teza cu tinerii săteni.

În satele și comunele unde prelucrările nu pot fi făcute de membri ai partidului sau de tineri muncitori, veți da instrucțiuni ca teza să fie citită, în fața tinerilor, de secretarul organizației noastre sau de alt tânăr care știe să citească bine”¹⁰⁴.

Tineretul Sătesc se adresa și organizației de tineret a P.M.R.-ului, U.T.M., în același scop, existând și soluții de rezervă. Se repunea, pe tapet, problema analfabetismului, destul de gravă chiar și în satele bănățene, cu toate că gradul de alfabetizare a populației din această provincie era relativ ridicat.

6) „În adunările din comunele mari, unde vor fi participări numeroase, să se voteze *moțiuni de angajament* din partea tinerilor săteni, de a participa activ la campania însămânțărilor și la sprijinirea regimului nostru de democrație populară, pentru dezvoltarea Republicii Populare Române și pentru întărirea unității de acțiune a tineretului din lumea întreagă, care luptă contra imperialismului. Aceste moțiuni să fie centralizate la Județeană, iar cele mai bune să fie trimise la Comitetul Central, pentru a fi publicate în presă”¹⁰⁵.

Debuta era angajamentelor asumate, cu obiective clare și precise, care urmau aceeași ierarhie prestabilită. De data aceasta, angajamentele vizau două obiective majore, pe plan intern: campania de însămânțări, indispensabilă pentru aprovizionarea populației, și susținerea deplină a noului regim. Pe plan extern, „ținta” era întărirea R.P.R. în comparație cu celelalte state de „democrație populară”, mult mai „înaintate” pe drumul construirii unui viitor „luminos”, dar și coeziunea tineretului „democrat” de pe mapamond, în confruntarea cu „imperialismul”, adică cu statele occidentale capitaliste, „războinice” și „retrograde”.

7) „În raportul de activitate, pe care îl veți trimite la Comitetul Central pe luna septembrie a.c. (anul curent – *n.n.*), veți specifica: numărul organizațiilor comunale și sătești unde a fost prelucrată teza, numărul total al participanților la adunări și numărul tinerilor muncitori care au mers și au făcut prelucrări la sate”¹⁰⁶.

⁹⁸ *Ibidem.*

⁹⁹ *Ibidem.*

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 52.

¹⁰¹ *Ibidem.*

¹⁰² *Ibidem.*

¹⁰³ *Ibidem.*

¹⁰⁴ *Ibidem.*

¹⁰⁵ *Ibidem.*

¹⁰⁶ *Ibidem.*

Comitetul Central al Frontului Plugarilor urma să primească informări detaliate privind prelucrarea tezei, punându-se un accent deosebit pe „alianța muncitorească-țăărănească”, pe „unitatea de monolit” dintre P.M.R. și organizațiile sale de masă ori aliații săi.

3. Concluzii

Înregimentat în organizații cu diverse denumiri, tineretul era văzut ca un segment al populației ușor

de „modelat” și de educat „în spiritul socialismului biruitor”, de către Partidul Muncitoresc Român și conducerea centrală a acestuia.

Într-o primă fază, cel puțin la nivelul anului 1948, era preluat și puțin adaptat modelul sovietic, U.R.S.S.-ul fiind considerat, pentru aproximativ un deceniu (1948–1958), „farul călăuzitor” pentru Republica Populară Română în drumul său pentru construirea unei societăți „mai bune și mai juste”, cea comunistă.